

HALÁSZAT

A MAGYAR AKVAKULTÚRA ÁGAZAT SZAKLAPJA

HALÁSZAT: 1899 ÓTA / HALÁSZATI LAPOK: 2000 ÓTA

HALFOGYASZTÁS
AZ EURÓPAI UNIÓBAN

EXTENZÍV HALNEVELÉS A KISKUNSÁGON,
MINŐSÉG A MENNYISÉG FELETT

MIÉRT A SZTORI
A LEGJOBB CSALI?

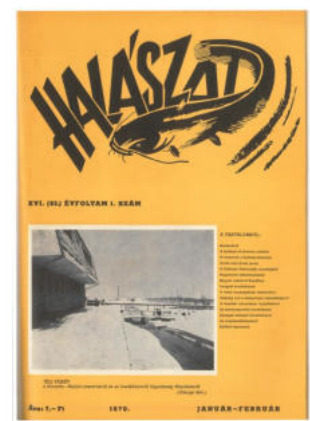
**Hagyomány
és jövedelmezőség
válaszúton**

2026. JANUÁR

1 350 Ft

ISSN 0133-1922

20

24

28

35

40

3 Főszerkesztői köszöntő	19 Miért a sztori a legjobb csali	32 A „No-Drain” lehalászás
4 Elnöki köszöntő	20 Extenzív halnevelés a Kiskunságon, minőség a mennyiség felett	35 Halfogyasztás az Európai Unióban
6 Hazai halhírek	24 Társas vállalkozások gazdasági teljesítménye a halászati-halgazdálkodási ágazatban	40 Az európai pontytenyésztés gazdasági elemzése
8 MHTT hírei	27 Gyorsítósávban a halpénzcek	46 Amikor a halászat nagyüzemmé vált
10 Nemzetközi hírek	28 Amikor a vízügy és a halgazdálkodás stratégiai szövetségessé válik	48 A Halászat szaklapja elmúlt ötven évének rövid története
12 V4 hírek	31 A szakma kiválóságait díjazták	50 Hírvivőből stratégiai partner
13 FEAP hírek		52 Könyvajánló
15 MBH Agrártrend Index		
18 Szakértőnk válaszol		

IMPRESSZUM

Az Agrárminisztérium szakmai folyóirata

Kiadja a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet
Kiadásért felelős: Puskás Nándor, a MA-HAL elnöke
Adószám: 18906042-2-43

Székhely: 1115 Budapest, Ballagi Mór utca 8. fszt 2.

ISSN 0133-1922 (nyomtatott), ISSN 3003-9940 (digitális)

Főszerkesztők: Dr. Váradi László, Török Gergely
Főszerkesztő-helyettesek: Dr. Bozáné Dr. Békefi Emese,
Dr. Udvari Zsolt

Szerkesztőbizottság: Csörgits Gábor, Dr. Hancz Csaba, Dr. Harka Ákos, Hoitsy György, Dr. Jeney Zsigmond, Lengyel Péter, Puskás Nándor, Dr. Székely Csaba, Dr. Szűcs István, Timmel Ede, Dr. Urbányi Béla, Dr. Várkonyi Eszter

Nyomtatás és kötészet: PrintPix Nyomda és Grafikai Stúdió
Felelős vezető: Stekler Orsolya
1037 Budapest, III. kerület, Vörösvári út 119-121.

Terjesztés: Térítésmentes a MA-HAL tagság számára. Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt. Előfizetésben megrendelhető a szaklap honlapján. (halaszat.magyarhal.hu)

Szerzői jog: A HALÁSZAT szaklapban megjelenő minden cikket, minden megjelent képet grafikai elemet szerzői jog védi. Bármilyen módon történő másodlagos terjesztésük, nyilvános vagy üzleti felhasználásuk kizárólag a MA-HAL előzetes írásos engedélyével történhet. Hirdetése tartalmáért és nyomdahibáért a kiadó nem vállal felelősséget. Hibát talált? Jelezze nekünk.

HALASZAT.MAGYARHAL.HU

TISZTELT OLVASÓ!

DR. VÁRADI LÁSZLÓ, FŐSZERKESZTŐ

A Halászat folyóirat és a Halászati Lapok 2026-tól történő együttes megjelentetése mérföldkő a hazai halászati szaksajtókiadás történetében. A két szakmai lap együttes megjelentetése nem egyszerűen

formai, illetve technikai kérdés. Egy 126 éves ágazati szaklapnak és egy 25 éves, termelőszövetségi lapnak az összevonása talán meglepőnek tűnhet, így érdemes a háttér ismertetése. Az alap, hogy a lapok tulajdonosa az Agrárminisztérium, amely hozzájárul a lapok megjelentetéséhez. Az információ iránti igény, illetve az információátadás technológiája azonban folyamatosan változik, ami a két lap megjelentetésében is változásokat hozott.

A Halászat folyóirat 2015-ben létrehozta online megjelenő testvér lapját a Halászat-Tudomány lapot. Az MTA által elismert és nemzetközi feltételeknek megfelelő lap így valóban az AM tudományos folyóirata.

A Haltermelők Országos Szövetsége által 2000-ben létrehozott, a Magyar Mezőgazdaság lap mellékleteként megjelenő információs hírlevél az elmúlt évek során egy színvonalas szaklappá fejlődött és tartalma közeledett a Halászat folyóirathoz. Ezzel együtt változtak az agrárlapok kiadásának körülményei is.

A szakmai és technikai körülmények adottak ahhoz, hogy a lapkiadást olyan szervezetek végezzék, amelyek egy adott szakterület meghatározó képviselői. Így, a halgazdálkodás

területén minden feltétel adott ahhoz, hogy a Halászat folyóiratot és a Halászati Lapokat a MA-HAL, illetve az online megjelenő Halászat-Tudomány lapot a HUNATiP adja ki.

A Halászat szaklap a jövőben tovább viszi a hagyományokat, a hagyományos értékeket.

A Halászat szaklap a jövőben tovább viszi a hagyományokat, a hagyományos értékeket, biztosítva azt, hogy a szerkesztésben továbbra is meghatározó legyen a kiemelkedő ágazati szakértők részvétele, illetve ezáltal alapos szakmai elemzések megjelentetése, a gyakorlat számára hasznosítható tudományos eredmények megismer-

tetése. A havonta történő megjelenés által biztosított előnyök mellett az új Halászat szaklap igyekszik kihasználni azokat a grafikai és nyomdatechnikai lehetőségeket is, amelyek vonzóbbá tehetik a lapot. Ezeket a technikai megoldásokat, a Halászati Lapok olvasói már ismerhetik.

A szerkesztők törekednek továbbá arra, hogy a nyomtatott kiadás mellett kihasználjuk a közösségi média által adott lehetőségeket az információátadás szélesítése érdekében, ami hozzájárul a halgazdálkodás nagyobb társadalmi elismeréséhez is.

Bernélem, hogy az olvasók kedvezően fogadják a halászati szaklapok kiadásának változását, de örömmel vesszük észrevételeiket, javaslatukat. A szerkesztőség nevében kívánnom, hogy jól hasznosítsák a Halászat lap által adott, még több és még gyorsabban megkapott információkat.

KEDVES KOLLÉGA!

PUSKÁS NÁNDOR, A MA-HAL ELNÖKE

Amikor a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet nevében fordulok ágazatunkhoz, nem kerülhetem meg a tényt, hogy a „halászat” szó mára sajnos inkább csak kultúrtörténeti emlékként él velünk. Mivel a természetes vízi halászat Magyarországon évekkel ezelőtt betiltásra került, tevékenységünk súlypontja teljes egészében az akvakultúrára, a haltermelésre helyeződött át. Ez ma már minden tekintetben egy klasszikus agrárágazat, a maga inputjaival, technológiájával, outputjaival és kereskedelmi politikájával.

Ugyanakkor büszkén mondhatjuk el, hogy a magyar akvakultúra komoly szakmai múltat tekint vissza, és legyen szó akár a tógazdasági, akár az intenzív termelésről, hazánk az európai uniós országok élvonalába tartozik.

A tógazdasági akvakultúra jelentősége azonban messze túlmutat a pusztán gazdasági súlyán. Az általunk kezelt 27 ezer hektáron, az éves szinten visszatartott 350 millió köbméter vízben egy olyan komplex értékhalmozott tartunk fenn, amelyben a gazdasági érdekek mellett ökológiai, vízgazdálkodási és klímaszolgáltatási értékek is testet öltenek. Ezt a komplexitást kell megőriznünk és átörökítenünk unokáink számára, ami a mai, gyorsan változó világban embert próbáló feladat.

Aki ma ennek az ágazatnak a szereplője, és nemcsak fenntartja, de fejleszti is gazdaságát, az pontosan tudja: folyamatos küzdelem az életünk. Küzdünk az időjárás szélsőségeivel, a szélsőséges meleggel vagy hideggel, és most legfőképpen a vízhiánnyal. Harcolunk az oxigénhiánnyal, a hal-

tolvajakkal, a kormoránokkal, a piaci nehézségekkel, a munkacérhiánnyal, és sokszor a támogatási környezettel vagy éppen a hatóságokkal is. Hihetetlenül széles spektrumon kell helytállnunk nap mint nap ahhoz, hogy gazdaságaink életben maradjanak. Ehhez a küzdelemhez, a hatékony érdekérvényesítéshez széles körű összefogásra van szükség.

Termelőknek, feldolgozóknak, kereskedőknek, kutatóknak, oktatóknak, sőt a minket szabályozó hatóságoknak és döntéshozóknak is együtt kell működniük, melynek koordinációját a MA-HAL látja el. Ennek az összefogásnak a szimbóluma a Halászati Lapok és a Halászat című folyóirat fűzője is. Meggyőződésem, hogy az ágazatnak nem két lapra, hanem egyetlen, de kiváló minőségű szakmai fórumra van szüksége.

Mit várok ettől az új szakmai laptól? Azt, hogy a magas tartalmi és küllemi minőség-

gen túl szolgálja az említett együttműködést. Legyen ez a magazin az ágazati összefogás írott fóruma és szellemi bázisa, amely nemcsak hírt közöl, hanem tudást ad át, és iránymutatást nyújt a termelőknek abban, merre induljanak a kihívásokkal teli jövőben.

Gyakran mondom, hogy a mi szakmánk szép, de nagyon nehéz. A látogatók, akik egy májusi verőfényes napon irigylik a munkahelyünket, ritkán látják azt az arcát a szakmának, amikor a problémák sokaságának jeges vízében kell helytállnunk. Kívánom, hogy ez az új ágazati szaklap segítsen minket ebben a szép, de embert próbáló munkában.

A hatékony érdekérvényesítéshez széleskörű összefogásra van szükség, és ennek az összefogásnak a szimbóluma és eszköze az új ágazati szaklap.

In memoriam Rácz Béla (1944–2025)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy 82 éves korában elhunyt Rácz Béla, a magyar halászati szakma egyik ikonikus, iskolateremtő egyénisége. Léván született, de a történelem viharai miatt családjával

Aszódra került, itt érettségizett. Eredetileg a sportpályára készült, ám egy munkahelyi baleset után a halászat felé fordult, amelyet életműhivatásának választott.

Pályafutását 1963-ban a Gödöllői Kisállattenyésztési Kutató Intézetben kezdte betanított munkásként, majd munka mellett végezte el az agrár egyetemet, később pedig halászati és vadászati szakmérnöki diplomát szerzett. Szakmai útja során dolgozott a HAKI-ban, ahol maradandót alkotott egy ma is használt haljelölő kifejlesztésével. 1972-től a Balatoni Halgazdaság Nagyatádi kerületét vezette, ahol 464 hektáron gazdálkodott. Itt építette fel a simongáti halkeltetőt, amely hűen tükrözte gyakorlatias zsenialitását: egyszerű, energiatakarékos és rendkívül üzembiztos rendszert alkotott.

Rácz Béla nemcsak szakember, hanem tanítómester is volt. Fiatal halászok generációi lesték el tőle a mesterfogásokat, hitvallása szerint „amelyik hal tudja a dolgát, azt békén kell hagyni”. Legendás, önróniával átszőtt törvényei – mint például „a hal csak ott döglök, ahol van” – kollégák sokaságát segítették át a nehéz pillanatokon. Őszinte, karcos szókimondása miatt nem mindig volt könnyű helyzete, de szakmai alázata vitathatatlan volt.

1986-ban új fejezetet nyitott életében: a romos mikielől és a hozzá tartozó tóból virágzó gazdaságot varázsolta. 1987-ben ő lett az ország valószínűleg első főállású magán tógazdája. Innovatív megoldásaival, mint a monokultúrás süllőnevelés, a Dunántúl ivadékkeltésének meghatározó szereplőjévé vált. A halászat mellett szenvedélyes vadász is volt, a mikiel vadászárságának elnökeként a vadgazdálkodást is a rá jellemző alaposággal végezte.

Az utolsó pillanatig aktív maradt, szakértelmével élete végéig segítette a gazdaságot. Méltósággal viselt betegsége után távozott, de szellemisége és tanításai velünk maradnak.

Nyugodjék békében!

Felkészülten várta a magyar halágazat a 2025-ös karácsonyi szezont

A Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL), az Agrárminisztérium és az Agrármarketing Centrum (AMC) 2025. december 9-én, a Fővám téri Központi Vásárcsarnokban tartott közös sajtótájékoztatót az ünnepi halkínálatról. Az esemény legfőbb üzenete a stabilitás volt: a hazai haltermelők áldozatos munkájának köszönhetően 2025-ben is bőséges, kiváló minőségű magyar hal kerülhet a családok karácsonyi asztalára. Puskás Nándor, a MA-HAL elnöke hangsúlyozta, hogy a magyar akvakultúra európai szinten is kiemelkedő: hazánk a tógazdasági termelésben az uniós top háromban szerepel, míg az intenzív afrikai harcsa tenyésztésben piacvezető. Az elnök külön kiemelte az ágazat ökológiai jelentőségét: a 27 ezer hektáron gazdálkodó tógazdaságok mintegy 350 millió köbméter vizet tartanak vissza. Ez a klímaváltozás idején felbecsülhetetlen érték, így aki magyar halat vásárol, az a vizes élőhelyek fenntartását is támogatja. Nagy István agrárminiszter ismertette a pozitív termelési adatokat: a nehézségek ellenére a tógazdasági haltermelés több mint 16 százalékkal (22 838 tonnára), a ragadozó halak mennyisége pedig 30 százalékkal bővült. A termelők felelős döntése nyomán az export helyett a belföldi igények maximális kielégítése élvezett prioritást. A fogyasztók számára a legfontosabb hír, hogy az infláció ellenére a halárak a 2024-es szinten maradtak. Bár a kereslet ilyenkor a négyeszeresére nő, és a legnépszerűbb halfaj továbbra is a ponty (az étkezési haltermelés 78%-a), az AMC „Kapj rá!” kampánya arra törekszik, hogy a halfogyasztás egész évben jellemző legyen.

Fotó: AM, TG

Tudományos háttér a biztonságos halellátás szolgálatában

A karácsonyi időszak hagyományosan a hazai halfogyasztás csúcspontja, amikor az éves mennyiség 35-40 százaléka realizálódik. A megnövekedett piaci igények kiszolgálása mögött azonban komoly tudományos munka áll: a HUN-REN Állatorvostudományi Kutatóintézet (HUN-REN ÁTKI) tevékenysége biztosítja, hogy a magyar akvakultúrából származó termékek halegészségügyi szempontból kifogástalanok legyenek. Az intézet évtizedek óta tölt be meghatározó szerepet az édesvízi halak betegségeinek vizsgálatában. A kutatók a termelőkkel szoros együttműködésben, folyamatos diagnosztikai háttér biztosításával felügyelik az állományokat. Munkájuk során modern laboratóriumi módszerekkel vizsgálják a vírusos, bakteriális és parazita megbetegedéseket, feltárva azok terjedési mechanizmusait és környezeti összefüggéseit. A diagnosztika mellett a

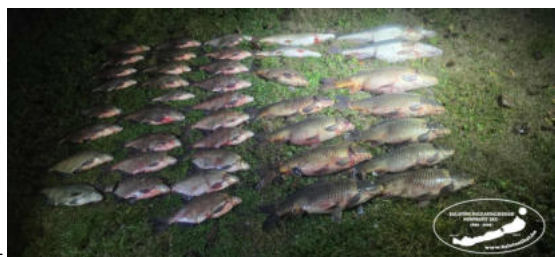
szakemberek járványtani elemzésekkel segítik a halgazdaságokat a kritikus pontok azonosításában. A betegségek korai felismerése és a hatékony megelőzési stratégiák kidolgozása teszi lehetővé, hogy a termelők minimalizálják a kockázatokot. Ez a szakmai háttér garantálta az elmúlt szezonban – és biztosítja egész évben –, hogy a fogyasztókhoz friss, ellenőrzött és biztonságos hazai hal jusson el.

fotó: udobe stork

Hőkamerával buktatták le a hálós orvhalászkokat

Sikeres akciót hajtottak végre a hivatásos halőrök a Kis-Balatonon, a Babos-sziget térségében, ahol két hálós orvhalászt fogtak el. Az eset előzménye, hogy a halőrök már pénteken (2025. december 5-én) felfedezték az illegálisan elhelyezett nyakzók-hálót. A benne lévő halakat azonnal kiszabadították, majd a területet megfigyelés alá vonták, várva az elkövetők visszatérését. Az orvhalászok (december 7-én) kora este érkeztek meg a hálók ellenőrzésére. A halőrök észlelésekor a nádasba menekültek, de a szolgálatot teljesítők hőkamera segítségével megtalálták, majd átadták őket a kiérkező nagykanizsai rendőröknek. A helyszíni vizsgálat során kiderült, hogy az elkövetők ipari mennyiségű eszközt használtak: egy 50 méteres és egy 210 méteres hálót találtak. A lefoglalt zsákmány is jelentős volt, összesen több mint 120 kg halat (27 dévért, 10 pontyot, 2 süllőt és 2 csukát) mérlegeltek a helyszínen.

fotó: balatonibud.hu

NÉHÁNY HALTERMÉK 2025. ÉV 50. HETI BRUTTÓ FOGYASZTÓI ÁRA (Ft/KG)

		Élő ponty	Friss				
			ponty-szelet	bőrös afrikai harcsa filé	busa törzs	busa szelet	lazac filé
Fogyasztói piacok, értékesítő helyek	Bp. Fővám téri csarnok	2700	4100	4400*	2700	2700	7500
	Bp. Lehel téri csarnok	2350	4200	4500	2400	2200	8200
	Székesfehérvár	-	3990**	4290*,**	-	2150	9990
	Dunaújváros	2290	3990	4350*	1790	1990	6900**
	Kecskemét	1990	3990	4800*	-	-	7990
	Baja	2590	3900	-	-	2450	-
	Győr	2990	4390	4490*	1890	2150	9990
	Mosonmagyaróvár	-	4450	4990*	2600	3150	8990
	Miskolc	2190	3790	5000*	1400	2400	-
	Eger	2500**	4998	5450*	3400	3600	8500
	Nyíregyháza	1999**	5200	6500*	-	2990	-
	Debrecen	1999	3999	4990*	2999	2999	8999
	Gyula	3700	3800	4200*	-	2400	-
	Békéscsaba	2390	4390	5490*	2490	2890	10500*
	Csongrád	2300	4200	-	2900	3000	-
	Szolnok	2000	2940	-	1570	1570	-
	Szeged	3290	4990	7290*	3690	3990	12190
	Székszárd	2085	3560	-	-	2890	-
	Pécs	2590	4490	4990*	2990	2990	-
	Keszthely	2450	4850	5390*	2790	2390	9890*
	Kaposvár	2300	3950	4500*	2950	2950	7500**
Üzletek (12.10)	Nagyatád	-	3990	4500*	-	2690	-
	Nagykanizsa	2450	4850	5390*	2790	2390	9890*
	Veszprém	2895	3995	5395	3695	3695	7995*,**
	budaörsi Auchan	1829	3195**	4099*	-	2699**	6199**
	budaörsi METRO	1999	3999	4599*	-	-	6389

*nyüzött, **akciós ár

Forrás: AKI DCF felmérés

Garda (*Pelecus cultratus*) a Hortobágy–Berettyóból

Metzker Krisztina, Nyeste Krisztián

2025. április 17-én a Hortobágy–Berettyó ecsegfalvi szakaszán (geokoordinátái: N47.149814, E20.912136) Nagy Ádám horgász egy kb. 35 centiméteres (standard testhossz) gardát fogott. A faj elsősorban nagyobb tavakban és folyókban él (Balaton, Duna, Tisza), ezért különösen ritka és szokatlan zsákmány ezen az alföldi vízfolyáson. A fogás nemcsak ecsegfalvi szakaszáról horgászszenczáció, hanem (fotó: Nagy Ádám) ökológiai szempontból is figyelemre méltó.

Az Alföldön, különösen a Hortobágy és a Berettyó vidékén egykor mocsarak, lápok és időszakos vízfolyások uralták a tájat. A Tisza szabályozása után a belvizek levezetése és a mocsarak lecsapolása érdekében a kanyargós Berettyót kiegyenesítették, új medret alakítottak ki, és összekötötték a Hortobágy vízrendszerével. Az így létrejött 167,3 fkm hosszú vízfolyás különböző szakaszai ma Hortobágy–Berettyó, Hortobágy–Berettyó főcsatorna és Hortobágy néven ismertek. Funkciói: belvíz elleni védekezés, mezőgazdasági vízgazdálkodás, öntözés, víztározás, valamint horgászati és rekreációs hasznosítás. Mindezek mellett a Hortobágy–Berettyó, bár kevésbé tipikus élőhely a gardának, fontos ökológiai szerepet is betölt: a befolyók és mellékvízfolyások területén fajgazdag élőhelyek alakultak ki, ahol áramláskedvelő halfajok is megtelepedhetnek.

A Hortobágy–Berettyó egyik legjelentősebb mellékvízfolyása a Nagykunsági-főcsatorna, melyből szintén ismert a garda, és amely nemcsak vízügyi, hanem ökológiai folyosóként is összeköti a különböző vízrendszereket. Az itt észlelt gardafogások ezt a szerepet erősítik. A garda vándorlási képessége lehetőséget ad arra, hogy a Hortobágy–Berettyót és a Hármaskörös árvízkapu feletti szakaszát is elérje. Horgászok arról számolnak be, hogy bár ritkán, de vegyes korosztályú példányok kerülnek horogra. Az ecsegfalvi fogás azonban különlegesség: ennél is fontosabb üzenete van: felhívja a figyelmet arra, mennyire lényeges az élőhelyek megőrzése, hiszen ezek biztosítják az olyan értékes fajok fennmaradását is mint a garda.

Felmerül tehát a kérdés: vajon a Hortobágy–Berettyón önfenntartó gardaállomány él, vagy csupán a vándorlás során felbukkanó példányokról van szó? A válaszhoz halfaunisztikai és ökológiai monitorozó vizsgálatok szükségesek.

A garda megjelenése azt igazolja, hogy a Hortobágy–Berettyó ökológiai kapcsolatban áll más vízrendszerekkel, és része egy tágabb vándorlási és élőhely-hálózatnak. A vízrendszerben alacsonyabb egyedszámban jelenlévő halfaj észlelése különleges élmény, de ennél is fontosabb üzenete van: felhívja a figyelmet arra, mennyire lényeges az élőhelyek megőrzése, hiszen ezek biztosítják az olyan értékes fajok fennmaradását is mint a garda.

Márványrák (*Procambarus virginialis*) az Orczy-kert tavában

Bányai Zsombor Márk, Nagy Gergely Ferenc, Weipert András

Adult márványrák az Orczy-kert tavából
(fotó: Weipert András)

Az inváziós fajok megtelepedése és terjedése világszerte, így Magyarországon is az egyik legsúlyosabb természetvédelmi probléma. Ezek a fajok jelentős ökológiai és gazdasági károkat okozhatnak, veszélyeztetve az őshonos élővilágot, az ökoszisztémák működését, valamint a vízgazdálkodási és rekreációs értékeket. Hazánkban Budapest számít az inváziós fajok egyik legjelentősebb gócpontjának. A főváros területén számos természetes és mesterséges víztest található, amelyek kedvező feltételeket biztosítanak idegenhonos növény- és állatfajok megtelepedéséhez.

Immár másfél évtizede végzünk rendszeres felméréseket

Budapest vízében, köztük az Orczy-kert tavában, ahol 2015 és 2020 között nem mutattunk ki tízlábú rákfajt. Ám 2025 szeptemberében egy általános állapotfelmérést követően sikerült nagy egyedszámban (11 adult egyed/m²) ki-mutatni a márványrákot (*Procambarus virginalis* Lyko, 2017). A mintavételek során több korosztályhoz tartozó egyedet is azonosítottunk, ami a faj stabil, önfenntartó populációjára utal az elszigetelt városi tóban. Hasonló vizsgálataink eredményeivel összehasonlítva kijelenthetjük, hogy jelenleg itt található Budapest legjelentősebb márványrákállománya.

A márványrák az egyik legjobb példája a felelőtlen díszállattartók illegális kiengedései által okozott káros hatásoknak. Ez a magas inváziós kockázattal rendelkező, szűz nemzéssel (partenogenetikusan) szaporodó tízlábú rákfaj akvarisztikai tenyésztés eredményeként alakult ki Németországban, ezért világszerte idegenhonosnak tekintendő. A kolonizált élőhelyeken rövid idő alatt képes jelentős állományméretet elérni, egész évben aktív, folyamatosan táplálkozik és szaporodik. Megjelenése az Orczy-kert tavában több szempontból is aggasztó.

Egyrészt ezzel is magyarázható a tó gyenge ökológiai állapota, másrészt a meder és a partfalak károsításával hozzájárulhat a vízminőség, valamint az infrastruktúrák (pl. csapadékvíz-elvezető rendszerek) állapotának romlásához. A faj megjelenésének okát nem tudjuk biztosan megmondani, de feltételezhető, hogy az állomány kialakulása felelőtlen díszállattartók kihelyezésének a következménye, vagy a faj sikeres terjedésének, illetve madarakkal történő átjutásának egyik bizonyítéka lehet, ugyanis legközelebbi populációja a Városliget tavaiban, megközelítőleg 4 km-re található.

Felhívjuk a fővárosban horgászók és természetjárók figyelmét, hogy amennyiben tízlábú rákot találnak, és az egy inváziós faj, akkor a jelenlegi jogszabályok alapján idegenhonos faj egyedeit tilos visszaengedni bármilyen víztestbe, ezért a kifogott egyedeket meg kell semmisíteni. A lakosságot arra kérjük, hogy amennyiben tízlábú rákot észlelnék vagy fognak, haladéktalanul értesítsék a területileg illetékes természetvédelmi hatóságot.

A cikkben bemutatott kutatás Nemzeti Köszolgálat Egyetem és a Széchenyi Terv Plusz program keretében az RRF-2.3.1-21-2022-00008 számú projekt támogatásával valósult meg.

Xantorisztikus fekete törpeharcsa (*Ameiurus melas*)

Nyeste Krisztián, Metzker Krisztina

A rákócziújfalui Pásztor Dominiktól 2025. október 11-én egy különleges hírt tudtunk meg: három aranysárga, azaz xantorisztikus fekete törpeharcsát talált a Csanytelek és Tömörkény határában működő halgazdaság lehalászása során.

A xantorizmus a pigmentáció rendellenessége, melynek során a sárga színt adó xantofill aránya megnő a bőrben. A jelenség több halfajnál ismert, azonban tudomásunk szerint a fekete törpeharcsa esetében eddig még nem dokumentálták a szakirodalomban.

A pigmentációs rendellenességek hátterében általában spontán genetikai mutációk állnak, amelyek öröklődhetnek is. Természetes körülmények között ezek a formák ritkák, mert szaporodáskor ritkán találunk egymásra az ilyen egyedek, feltűnő színezetük pedig növeli a ragadozóknak való kitettséget, ezért a populációból hamarabb szelektálódnak. Akvarisztikai vagy akvakultúrás környezetben azonban nagyobb eséllyel találhatók meg.

A most bemutatott észlelés értékes adatot nyújt a fekete törpeharcsa változatosságának megismeréséhez, és jól mutatja, hogy a horgászok és halgazdaságok visszajelzései fontos szerepet játszanak a halfauna sajátosságainak feltárásában.

A fekete törpeharcsa xantorisztikus változata
(fotó: Pásztor Dominik)

[Brüsszel]

Csökkenő fogyasztás mellett felértékelődik a hatékonyság

Az OECD és a FAO legfrissebb, 2025–2034-es időszakra vonatkozó mezőgazdasági előrejelzése szerint az Európai Unió halfogyasztása a következő években várhatóan tovább csökken. A jelentés nemcsak a kereslet mérséklődésére figyelmeztet, hanem a termelési szerkezet átalakulására is, amely közvetlen üzenetet hordoz a hazai termelők számára: a mennyiségi növelés helyett a hatékonyságra és a hozzáadott értékre kerül a hangsúly. A jelentés rámutat, hogy az egy főre jutó uniós halfogyasztás, ami 2025-ben világviszonylatban a 15. helyre pozicionálja a közösséget, legalább három évig tovább csökkenő tendenciát mutat. Ez a strukturális visszaesés olyan időszakban zajlik, amikor az európai akvakultúra hagyományos pillérei is nyomás alatt vannak. Míg a mediterrán fajok (aranydurbincs, farkassügér) piaca a török verseny és a költségnövekedés után a stabilizálódik, addig az édesvízi szektorban is átrendeződés figyelhető meg. A hazai tógazdaságok számára a jelentés legfontosabb megállapítása a fajösszetétel eltolódása a magasabb értékű termékek irányába. Míg a pisztráng (és a tenyésztett kékúszójú tonhal) részesedése növekszik az ágazat összértékében, addig a ponty, a kagylófélék és a lazac relatív súlya csökkenő tendenciát mutat. Ez a piaci jelzés egyértelműen arra utal, hogy a pontytermelésben a jövedelmezőség fenntartásához elengedhetetlen a feldolgozottsági fok növelése és a marketing erősítése, míg az intenzív rendszerekben a pisztráng továbbra is kitörési pontot jelenthet. A kínálati oldalt továbbra is környezeti és termelési korlátok szűkítik. A fogyasztók továbbra is árérzékenyek, így a friss termékek piaca szűkülhet, ami a feldolgozott, konyhakész áruk felé terelheti a keresletet.

misPeces

[Spanyolország]

Új pályán a spanyol pisztrángágazat

Két évtizedes mennyiségi visszaesés után 2024-ben jelentős, 13,1%-os növekedést produkált a spanyol szivárványospisztráng-termelés, elérve a 16 693 tonnát. A spanyol példa azonban nem a régi tömegtermelés visszatérését, hanem egy tudatos, minőségi profilváltást jelez, amely a hazai termelők számára is irányadó lehet: a jövedelmezőség kulcsa a tányérméret helyett a feldolgozásra alkalmas, nagyobb testméretű halak előállítására. A 2000-es évek elején Spanyolország még évi 35 ezer tonna pisztrángot termelt, ám az olcsó importverseny és a költségnövekedés kikényszerítette a szerkezetváltást. A 2024-es adatok megerősítik, hogy az ágazat túljutott a mélyponton, de a növekedés motorja átalakult. A termelés súlypontja eltolódott a hagyományos, kisebb tányérméretű halakról a nagyobb, magasabb hozzáadott értékű egyedek felé, amelyeket a füstölőipar és a HoReCa szektor igényel. Ez a stratégia gazdaságilag is kifizetődőnek bizonyul: 2024-ben a szektor összértéke elérte az 54,6 millió eurót. Az átlagár 10%-os emelkedéssel 5,20 euró/kg-ra (kb. 2100 Ft/kg) nőtt, ami biztosítja a jövedelmezőséget a mérsékelt volumen mellett is. A jelentés üzenete egyértelmű: az európai pisztrángtermelés jövője nem a volumenhajhászásban, hanem a specializációban és a prémium piacok kiszolgálásában rejlik. Ez a fajsúlyos édesvízi ágazat stabilizálódott, ahol a stabilitást a minőségi és a piaci rések garantálják.

misPeces

[India]

Halgazdaság a szénbányában

India Jharkhand államában egy innovatív projekt keretében az elárasztott külszíni szénbányákat alakítják át virágzó halgazdaságokká. A kezdeményezés nemcsak a környezeti rekultivációra ad választ, hanem megélhetést biztosít a bányászat miatt korábban kitelepített családoknak, miközben értékes technológiai tapasztalatokkal szolgál a mély vízi bányatavak ketreccs hasznosításához. A térségben mintegy 1700 elhagyott bánya található, melyek az évek során csapadékvízzel teltek fel. A helyiek kezdetben extenzív módon halászták ezeket a vizeket, ám a fordulópontot a ketreccs technológia bevezetése és a szövetkezeti összefogás jelen-

tette. 2010-ben kezdték a munkát, mára pedig 61 taggal, állami támogatással működtetik a rendszert. Jelenleg két bányatóban összesen 119 ketreccs üzemel. A termelés volumene eléri az évi 130 tonnát. A fajösszetétel vegyes: a ketreccsben főként pangasiust és egyneműsített (monosex) tilápiát nevelnek, míg a ketreccsen kívüli vízteret ponty-állománnyal hasznosítják.

thefishsite

[Olaszország]

A zöld átállás árnyoldala: A politika előír, a fogyasztó spórol, a termelő fizet

Veszélybe kerülhet Európa „Kék Forradalma”, még mielőtt igazán elkezdődött volna – figyelmeztet egy friss olasz tanulmány. A Bolognai és a Foggiai Egyetem kutatói elsőként vizsgálták meg a teljes ellátási lánc szemszögéből az akvakultúra körforgásos gazdaságra való átállását. Az eredmények aggasztóak: a fenntarthatósági célok terhei aránytalanul nehezednek a termelőkre, miközben a piaci elismerés elmarad. A Marine Policy folyóiratban publikált elemzés rávilágít a szektor szereplői közötti mély ellentétekre. Míg a politikai döntéshozók a Green Deal (Zöld Megállapodás) kibocsátáscsökkentési céljait erőltetik, addig a haltermelők a túlélésért küzdenek. A gazdák számára a prioritás az elszállító energiaárak és a termelési költségek kezelése, nem pedig az újabb adminisztratív vagy technológiai terheket jelentő zöldítés. A kutatás egyik legfontosabb megállapítása az úgynevezett kockázati aszimmetria. A rendszerben a politika kijelöli a célokat, a kutatás biztosítja az elméleti tudást, ám az átállás teljes gazdasági kockázatát és költségét a haltermelő viseli. A tanulmány szerint az olasz akvakultúra-vállalkozások 80%-a már most is jelentős gazdasági stressz alatt működnek, és a körforgásos átállást nem lehetőségként, hanem egy újabb válságként élik meg. A helyzetet súlyosbítja a fogyasztói magatartás ellentmondá-

sossága, az úgynevezett érték-cselekvés szakadék. Bár a felmérésekben a polgárok támogatják a fenntartható termelést, a boltban döntéseiket továbbra is kizárólag az ár vezérli. Ez hamis piaci jelzést küld: a társadalom elvárja a zöldítést, de nem hajlandó megfizetni annak felárát. Így a környezetbarát technológiákat bevezető gazdaságok befektetései nehezen térülnek meg. A megoldást a szerzők egy, a Közös Agrárpolitikában (KAP) már ismert tudásátadási rendszerhez hasonló „Kék-AKIS” (Blue-AKIS) létrehozásában látják, amely összehangolná a termelőket, a tudományt és a politika érdekeit. A tanulmány üzenete a hazai ágazat számára is egyértelmű: megfelelő kockázatkezelési eszközök és a terhek méltányos elosztása nélkül a fenntarthatósági átállás gazdaságilag fenntarthatatlanná válhat.

Marine Policy

[U.S.A.]

Törvényi fellépés a kárókatona ellen

Míg Európában gyakran falakba ütközik a kárókatona-gyérítés hatékony szabályozása, addig az Egyesült Államokban jelentős törvényhozási lépés történt a termelők védelmében. A Mississippi államból indult „Cormorant Relief Act of 2025” (Kárókatona Kárenyhítési Törvény) célja, hogy a védekezés jogát visszaadja a helyi szakemberek kezébe, és felszámolja a lassú szövetségi engedélyeztetési rendszert. A javaslatot, amelyet a Képviselőház Természeti Erőforrások Bizottsága már jóváhagyott, Mike Ezell képviselő terjesztette elő. A törvény közvetlen választ ad a Mississippi-völgyi harcsatermelők és a sporthorgászok évti-

zedes panaszaira. A túlszaporodott füles kárókatona (*Phalacrocorax auritus*) ugyanis dollármilliókban mérhető károkat okoznak az akvakultúra-ágazatnak, veszélyeztetve a gazdaságok létét és ezáltal a munkahelyeket. A jogszabály legfontosabb eleme a szövetségi „kártételi rendelet” (depredation order) visszaállítása. Ez a mechanizmus lehetővé teszi, hogy az állami vadgazdálkodási szervek és a termelők azonnal, helyi hatáskörben léphessenek fel a kártétő madarak ellen, anélkül, hogy minden egyes alkalommal lassú, központi engedélyekre kellene várniuk. A törvényalkotók érvelése szerint ez a „józan ész” politikája: a döntéshozatalt azok kezébe adják, akik a legközelebb vannak a problémához, és akik a legjobban értik a helyi ökoszisztéma működését. Chris Horton, a Kongresszusi Sport-horgász Alapítvány igazgatója üdvözölte a lépést, kiemelve, hogy a populáció robbanásszerű növekedése már nemcsak a magánszektor, hanem az állami keltetőket is veszélyezteti. A támogatók hangsúlyozzák: a cél nem a faj kiirtása, hanem az állomány felelős kezelése, amely megvédi a gazdasági érdekeket anélkül, hogy veszélyeztetné a madarak hosszú távú fennmaradását.

thefishsite

[Csehország]

Akvapóniás üvegházat adtak át a třeboňi halászati szakközépiskolában

Ünnepélyes keretek között adták át a třeboňi Jakub Krčín Halászati és Vízgazdálkodási Szakközépiskola (SŠRV) legújabb fejlesztését, egy korszerű akvapóniás üvegházat. Az egyedülálló oktatási projekt a halnevelést és a növénytermesztést kapcsolja össze egy zárt, recirkulációs rendszerben. Az új létesítmény célja, hogy felkészítse a diákokat az ágazat legújabb technológiai trendjeire. A beruházás az Integrált Regionális Operatív Program (IROP) támogatásával valósult meg. „Ez a projekt számunkra nem csupán egy új épületbe, hanem elsősorban diákjaink jövőjébe történő befektetés. A klíma változik, a vízgazdálkodás pedig egyre nagyobb kihívást jelent, mi pedig szeretnénk felkészíteni tanulóinkat ezekre az új körülményekre” – emelte ki az átadón Aleš Vondrka, az intézmény igazgatója. A szakember hozzátette: az akvapóniás üvegházban a diákok a gyakorlatban sajátíthatják el, hogyan lehet hatékonyan összekapcsolni a haltenyésztést a növénytermesztéssel, miközben a fenntarthatóságról és az erőforrások hatékony felhasználásáról is közvetlen tapasztalatokat szereznek.

cz-ryby.cz

[Lengyelország]

Egyeztetések a halászati ágazat jövőjéről és az új uniós kontrollrendszerrel

A Lengyel Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium a közelmúltban szakmai egyeztetéssorozatot tartott Wolinban és Gdyniában, ahol Jacek Czerniak államtitkár a halászattal foglalkozó szakemberekkel tárgyalt az ágazat előtt álló szabályozási és finanszírozási változásokról. A találkozók egyik központi témája a halászatról szóló törvény módosítása volt, amelyre az európai uniós előírások nemzeti jogrendbe való átültetése miatt van szükség. A cél a Közös Halászati Politika (KHP) szabályainak következetesebb betartatása és az átláthatóság növelése. A szabályozási kérdések mellett kiemelt szerepet kapott az ágazat hosszú távú finanszírozása. A minisztérium ismertette az Európai Bizottság javaslatát a 2027 utáni időszakra vonatkozó támogatási struktúráról, különös tekintettel a 2028–2034-es Többéves Pénzügyi Keretre (MTF). Jacek Czerniak hangsúlyozta: az ágazati szereplőkkel közösen kell meghatározni azokat a prioritásokat és kulcsfontosságú igényeket, amelyek finanszírozása elengedhetetlen lesz a következő évtizedben.

farmer.pl

[Szlovákia]

Szakmai tanulmánnyal és összefogással védik az élőhal-értékesítést

A Szlovákiai Városok és Falvak Társulása (ZMOS) a Szlovák Horgászszövetséggel és a Haltenyésztők Szövetségével karöltve indít átfogó kampányt az élő halak értékesítésének védelmében. A kezdeményezés célja, hogy megakadályozzák azokat az önkormányzati szintű korlátozásokat, amelyeket állatvédő aktivisták nyomására vezethetnének be a települések. Jozef Božík, a társulás elnöke hangsúlyozta: biztosítani kívánják a feltételeket a helyi termelők számára, és el akarják kerülni az olyan általános érvényű rendeletek (VZN) elfogadását, amelyek betiltanák az utcai árusítást. A

tanulmány célja, hogy tudományos tényekkel cáfolja az aktivisták sokszor félrevezető információit a halak szállítás közbeni szenvedéséről. A szakma képviselői gazdasági és élelmezéssügyi szempontokra is rámutatnak. Szlovákia már így is az egyik legkevesebb halat fogyasztó ország az EU-ban, az élőhal-értékesítés ellehetetlenítése pedig tovább rontaná ezeket a mutatókat. Miroslav Šlenc, a Haltenyésztők Szövetségének elnöke határozottan visszautasította azokat az érveket, miszerint a kádas tartás és szállítás túlzott szenvedést okozna, különösen a pontyok esetében. „A halak fájdalomérzete nem azonosítható az emberével. Évezredek óta részei az étrendünknek, az aktivisták nem kényszeríthetik ránk étkezési szokásaikat” – fogalmazott.

stvr.sk

Nyilvános Meghallgatás a halászat és akvakultúra tevékenységek feltételeinek biztosításáról a tengeri területekért folytatott versenyben

Az Európai Bizottság 2025. június 5-én egymilliárd eurós Óceánügyi Paktumot (Ocean Pact) fogadott el a tengeri élővilág védelmére és a kék gazdaság megerősítésére. A dokumentumra vonatkozóan a FEAP már korábban megjelentetett egy állásfoglalást, amelyben hangsúlyozta, hogy a Kék Gazdaság stratégiáját segítő Paktum csak akkor lehet sikeres, ha abban figyelembe veszik az akvakultúra sajátosságait és jogos szükségleteit. A FEAP véleménye szerint a jelenlegi EU-s jogi háttér visszafogja az akvakultúrának, mint létfontosságú ágazatnak a fenntartható növekedési potenciálja kihasználását. A FEAP hangsúlyozta, hogy a vízi erőforrások hasznosítása során az édesvizet is megfelelő

mértékben figyelembe kell venni. Costas Kadis Halászati és Óceánügyi Biztos a FEAP állásfoglalásra adott válaszában hangsúlyozta, hogy az Óceánügyi Paktum az egész Kék Gazdaságra vonatkozik, beleértve az édesvízi akvakultúrát is. Ilyen előzmények után került sor az Európai Parlament Nyilvános Meghallgatására 2025. november 11-én, amelyen előadóként szót kapott a FEAP főtitkára Javier Ojeda is. A főtitkár kiemelte, hogy az akvakultúra fejlesztés során minden területen erősödik a „térbeli szorítás”, vagyis növekszik a föld- és vízterületekért folyó verseny. Ez szükségessé teszi az erőforrásokhoz jutás lehetőségét, illetve a fenntartható intenzifikációt. Az akvakultúra a fenntartható erőforrás-hasznosítás egyik kulcsa. A kagyló- és algatermesztés javítja a vízminőséget és növeli a biodiverzitást, a haltermelés jól illeszthető a környezetbe (még védett területeken is), illetve értékes ökoszisztéma szolgáltatásokat nyújthat.

Az EU Éves Előrehaladási Jelentése az eljárások egyszerűsítéséről

A FEAP főtitkára 2025. november 19-én levélben reagált Costas Kadis Halászati és Óceánügyi Biztosnak a jelentésre vonatkozóan. Ebben hangsúlyozta, hogy az akvakultúrára vonatkozó specifikus EU-s jogszabályok korlátozó érvényűek és nincsenek összhangban más szektorokra vonatkozó jogszabályokkal. Ezt figyelembe véve megállapítható, hogy a jelentés nem tartalmaz jelentős egyszerűsítő intézkedéseket, amelyek közvetlenül érintik az akvakultúra ágazatot. Az akvakultúra fejlesztés fő kihívásai továbbra is abból fakadnak, hogy az EU keretörvényeket, különösen a környezetvédelmi területen hogyan értelmezik, illetve hajtják végre, nemzeti vagy regionális szinten, ami bonyolítja európai szintű akvakultúra fejlesztési programok tervezését, végrehajtását és értékelését.

FEAP Közgyűlés

A FEAP Münchenben tartott 2025. november 27-28-i éves közgyűlésén a MA-HAL-t ifj. Lévai Ferenc képviselte. Magyar részről, mint a „Környezet és Klíma” bizottság elnöke részt vett a közgyűlésen Dr. Halasi-Kovács Béla, aki beszámolt a bizottság munkájáról, illetve a téma főbb kérdéseiről és lehetséges intézkedésekről.

Kiemelt téma volt a közgyűlés Tematikus Szekciójában az, hogy hogyan segíti a Mesterséges Intelligencia az akvakultúra versenyképességi és fenntarthatósági céljainak elérését. Erről előadásában az EDIH Oceanopolis (a területen vezető norvég szervezet) vezető munkatársa Dr. Lars Ebbesson beszélt.

A közgyűlésről a Halászat következő számában részletes tájékoztatást adunk.

FEAP “Organikus Akvakultúra” Webinárium

A 2025. november 30. webináriumon a FEAP bemutatta a Fondazione COISPA ETS (Olaszország) és a Thesszaloniki Arisztotelész Egyetem (Görögország) által kidolgozott tanulmány eredményeit. A tanulmány a FEAP spanyol, horvát, magyar, francia, portugál, ír, görög és dán tagjaival és termelőivel készült interjúkon alapul. A tanulmány megállapításai és javaslatai segítik az EU 2018/848 rendelet frissítését, illetve a FEAP-nak és tagjainak az ökológiai akvakultúra fejlesztésére irányuló munkáját.

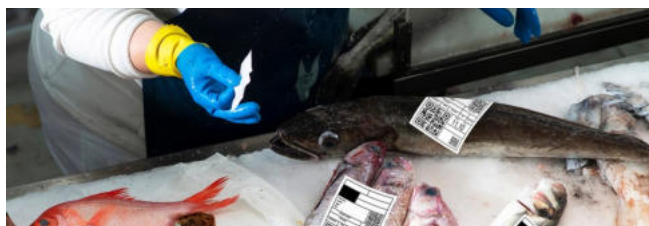
EU Intézkedési Terv kidolgozásának sürgetése a „Kék Élelmiszer” termelésről (Action Plan for Blue Foods)

Az akvakultúrában érdekelt szervezetek egy csoportja közös nyilatkozatban sürgette az Európai Bizottságot, hogy 2026-ra dolgozzon ki egy intézkedési tervet “EU Action Plan for Blue Foods” (EU Intézkedési Terv a „Kék Élelmiszerek” termelésére) a vízi élelmiszer-rendszerek megerősítése érdekében. Az intézkedési terv minden folyamatra vonatkozna a felelősségteljes termeléstől a fenntartható fogyasztásig. Ez a terv egy kulcsfontosságú eleme kell, hogy legyen az EU-nak a jövő mezőgazdaságáról és élelmiszer ellátásáról alkotott jövőképek (Vision for the Future of Agriculture and Food).

Az állásfoglalást a következő szervezetek írták alá: AIPCE-CEP (az EU halfeldolgozási és halkereskedelmi ágazatait képviselő szervezet); EAPO (Haltermelő Szervezetek Európai Egyesülete); europeche (az EU Nemzeti Halászati Vállalkozások Szervezeteinek Egyesülete); FEAP (Európai Akvakultúra Termelők Szövetsége); ebed (Európai Természetvédelmi és Fejlesztési Iroda). Egy ilyen Intézkedési Tervnek megfelelő finanszírozással kell együtt járnia a „Kék

Digitális nyomon követhetőségi kötelezettségek

Több akvakultúrával foglalkozó szervezet (AIPCE-CEP; EAPO; europeche és FEAP) közös nyilatkozatban kérte az Európai Bizottságot, hogy a végrehajtáshoz szükséges feltételek kritikus hiányosságai és jogi bizonytalanságok miatt halassa el a nyomonkövethetőségre vonatkozó összetett digitális rendszernek az EU 2023/2842-es rendelet szerinti 2026 január elejére tervezett kötelező bevezetését. A rendelkezni való megfelelés feltételei várhatóan 2026 végéig állnak majd rendelkezésre. A nyilatkozattevők konkrét javaslatot tettek az elhalasztás, illetve a hatályba lépéséhez szükséges adminisztratív folyamatokra vonatkozóan.

Élelmiszerek” (Blue Foods) fenntartható termelésének és fogyasztásának elősegítésére, különös tekintettel a felelősségteljes halászatra, akvakultúrára és innovációra. A megfelelő megvalósítás érdekében a levélírók felszólították az Európai Bizottságot, hogy hozzon létre egy EU Blue Kék Élelmiszerek Platformot, amely elősegíti a kutatást, innovációt és fenntartható beruházásokat.

Az EU-nak határozott lépéseket kell tennie az élelmiszerbiztonság biztosítása, az óceánok egészségének javítása, valamint gazdasági lehetőségek teremtése érdekében a halászok, akvakultúra-termelők és tengeri élelmiszerfeldolgozók számára.

MBH AGRÁRTREND INDEX KULCSFONTOSÁGÚ AZ AGRÁRIUM ELLENÁLLÓKÉPES- SÉGÉNEK NÖVEDELÉSE

FORRÁS: MBH BANK AGRÁR- ÉS ÉLELMISZERIPARI ÜZLETÁG

Kulcsfontosságú lesz a jövőben a magyar agrárium ellenállóképességének növelése annak érdekében, hogy az ágazat a hatékonyságát és a versenyképességét tovább javítva meg tudjon birkózni az olyan kihívásokkal, mint amelyek idén érték a mezőgazdaságot és az élelmiszeripart: a szántóföldi növénytermesztésben az aszály, az állati termékpályákon a száj- és körömfájás, a madárinfluenza és az egyéb betegségek, a kertészeti ágazatokban pedig a fagyok és a szőlő aranyszínű sárgasága, mindezek mellett pedig az árak iránykeresése és a kiszámíthatatlanabb kereskedelempolitika – mutattak rá az MBH Bank Agrár- és Élelmiszeripari Üzletágának szakértői a bank legfrissebb negyedéves elemzése alapján. Az ágazat ugyanakkor rendkívül alkalmazkodóképességű, a jelenlegi vegyes helyzetértékelésből pedig már rövidebb távon pozitív elmozdulást hozhat a beruházási pályázatok kezdődő megvalósítása és az ehhez társuló banki finanszírozás.

Vegyes képet mutatott a magyar agrárium 2025 harmadik negyed-ében

Az ügyfelek, szakmaközi szervezetek és a bank elemzőinek helyzetértékelése alapján készülő, és a hivatalos statisztikákat megelőző agrár-élelmiszeripari bizalmi mutató, az MBH AgrárTrend Index értéke 2025. szeptember végével 32,4 pontot mutatott a 48 pontos skálán, ezzel kismértékben távolodott az egyensúlyi szintnek tekintett 35 ponttól: az előző negyedévi 0,3 pontos emelkedést 0,4 pontos csökkenés követte július és szeptember között. Éves összehasonlításban ennél nagyobb mértékű, 1,9 pontos csökkenés tapasztalható az indexben, amely így most a 2023 végi, 2024 eleji agrárgazdasági pillanatképhez hasonló értékelést mutat.

„Az MBH AgrárTrend Indexben 12 termékpályát vizsgálunk, a 2025 harmadik negyedévi felmérésünk pedig felemás képet mutat: hat termékpálya a 32,3 pontos teljes agrárgazdasági érték alatt, hat pedig felette szerepel” – ismertette az elemzés eredményeit Héjja Csaba, a bank Agrár- és Élelmiszeripari Üzletágának stratégiai elemzője.

Hozzátette, kifejezetten pozitív értékelést adott a baromfi-, a búza- és a tojástermékpálya, míg komolyabb mértékű visszaesés a kukorica-, a gyümölcs- és a szőlő-bor ágazat esetében volt tapasztalható. *„Úgy látjuk, hogy ezen termékpályákon jelenleg sok olyan tényező van, amelyek jelentős kihívások elé állítják a gazdálkodókat, fontos azonban hangsúlyozni, hogy az ágazat képes lehet megoldásokat találni erre.”*

Összességében kedvező jövedelmezőség a szántóföldi növénytermesztésben, gyenge kukoricatermés

A 2025-ös év termelési része alapvetően lezárult a magyar agrárium kibocsátásának legnagyobb részét adó szántóföldi növénytermesztésben. A búza termésátlaga meghaladta a sokéves átlagot, idén pedig a malmi minőség aránya lényegesen kedvezőbb lett az elmúlt évekénél, így ez a kultúra jövedelmezően volt termesztendő az ország nagy részében, hasonlóan az árpa is. A kukorica mint szintén fontos kultúra, sokkal jobban elszenvedte a száraz meleg nyár hatásait – főleg Délkelet-Magyarországon –, a végső számok vélhetően 4 millió tonna körüli vagy még annál is kisebb országos termést mutathatnak majd. A napraforgót rekordnagyságú területről takarították be idén, azonban a fajlagos hozamok ebben az esetben is mintegy 15 százalékkal alulmúlják a sokéves átlagot.

„Harmadik negyedéves elemzésünk szinte az év összegzésének tekinthető. Ez alapján azt látszik, hogy az agráriumban jelentős eltérések mutatkoznak, nemcsak ágazatonként, hanem a klímaváltozás negatív hatásainak tekintetében a földrajzi megoszlás, illetve a hatékonyság mentén is” – mondta Hollósi Dávid, az MBH Bank Agrár- és Élelmiszeripari Üzletágának ügyvezető igazgatója, aki szerint az ágazatot érő kihívások, így a fagykárak, az aszály, a különböző állatbetegségek – köztük a száj- és körömfájás járvány, illetve a madárinfluenza – vagy a szőlő aranyszínű sárgasága még inkább egyértelművé tették, hogy egy megváltozott világban kell helytállniuk az agrárvállalkozásoknak.

„Hangsúlyozzuk viszont, hogy az ágazat jó alkalmazkodóképességgel bír, és a Közös Agrárpolitika pályázati programjának most kezdődő megvalósítása is jelentős előrelépést hozhat abban, hogy a magyar agrár- és élelmiszeripar jobban meg tudja birkózni a termelést és a piacokat jellemző kihívásokkal. Az ellenállóképesség növelése kulcsfontosságú cél: ehhez beruházásokra és sokrétű, hatékony banki finanszírozásra van szükség” – fogalmazott, hozzátéve, hogy a gazdálkodók már nagy számban megkapták a támogatói okiratokat, sokan pedig a beruházásokat is megkezdték, ami tükrözi, hogy a termelők a sokkhatások ellenére is elkötelezettek a fejlesztések iránt. *„Ez az agrárhitelpiacon jövőre már érdemben megmutatkozik.”*

A közepes-gyenge termésmennyiség hatással lesz a külkereskedelmi teljesítményre is, a bank szakértői a kivitel csökkenésére és a behozatal kisebb mértékű növekedésére számítanak a kukorica esetében, főleg az élelmiszeripari feldolgozókapacitások megfelelő ellátása miatt. Ennek mértéke azonban nem lesz olyan drasztikus, mint a 2022-es történelmi aszály következtében volt, sőt, az exportszerkezetben belül teret nyerhetnek a feldolgozott termékek – mutattak rá.

A baromfihús és a tojás húzza az állati termékpiacát felfelé

Az állati termékpiacokon a baromfi továbbra is stabil, a hús és a tojás terén egyaránt. Ezeken a termékpiacokon, csakúgy, mint a pulykácén, hosszabb ideje kiegyensúlyozottak a jövedelmi viszonyok, jók az exportlehetőségek, és a belföldi fogyasztás is kedvezően alakul. A kacsa-liba esetében viszont továbbra is gondot okozó kínai dömpingáru, és a madárinfluenza európai és hazai jelenléte is kihívást jelent a gazdálkodók és a feldolgozók számára. E két termékpiacra komoly átalakuláson megy át jelenleg az elemzők szerint.

A sertéshús esetében negatív trend indult el: az irányadó külföldi árak 15 százaléknál nagyobb mértékben csökkentek, a forint árfolyama pedig erősödött, így a hazai termelők átvételi árak ötödével csökkentek 2025 harmadik negyedévében, amellett, hogy a takarmányozás költsége nem változott, a malac ára viszont közel harmadával csökkent, ami előrevetíti a hízóár némi csökkenését is. *„Ennek a trendnek a hátterében a Kína és az Egyesült Államok közötti kereskedelmi háború, a kínai termelés növekedése, valamint a Brazília és az Európai Unió közötti exportpiaci verseny húzódik meg”* – magyarázta Héjja Csaba.

A tejtermékpiacra 2025 elején megbicsaklott a ragadós szájszáj- és körömfájás járvány miatt, azonban a hazai tejfelvásárlás mennyisége nőtt, termelők szinten pedig biztosított a jövedelmezőség, az árak elmúlt időszakban tapasztalt kisebb csökkenése ellenére is. A nemzetközi piacon látható árak alapján középtávon ugyanakkor számolni kell a hazai tejfelvásárlási árak csökkenésével. A marhahús esetében lökést adhat a hazai értékesítésnek a tökehúsokat érintő áfacsökkentés. A termelők visszajelzése szerint az értékesítési árak megfelelőek, a piacok visszatértek a ragadós szájszáj- és körömfájás járvány után.

A magasabb ár kompenzálhatja a gyenge gyümölcstermést

A friss fogyasztásra szánt és az ipari zöldségek (csemegekukorica, zöldborsó) piacán egyaránt látható némi árcsökkenés az előző évekhez képest, ami így termelők szinten rontja a jövedelmezőséget. A gyümölcsöknél a tavaszi fagyok miatt alakult ki ennél jóval nagyobb mértékű, 80-90 százalékos kiesés a kajszi, az őszibarack és a cseresznye esetében, míg a szilvánál és a meggyénél 50 százalékos körüli kiesés mutatkozott. Az alma és körte esetében is 75-80 százalékos körüli a kármérték, míg a dióban gyenge közepes a termés. Mindezt részben kompenzálja az emiatt kialakuló magasabb ár. A szőlő-bor termékpiacra szintén jelentős esést mutatott az MBH AgrárTrend Indexben, elsősorban a szőlő aranyszínű sárgasága miatt, amely már 21 borvidéken van jelen, és jelentős károkkal, de akár a szőlőterületek drasztikus csökkenésével is fenyeget. Pozitívum viszont, hogy emelkedtek a szőlőárak, kérdés azonban, hogy ez megmutatkozik-e a borok árában.

Fotók: MBH Bank, Adobe Stock, Timmel Ede

fotó: aldiro stock

SZAKÉRTŐNK VÁLASZOL

SZERZŐ: PISZÁR PETRA

A hazai halgazdálkodás új fejezetéhez érkezett a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz) elindulásával. Az új uniós ciklus forrásai soha nem látott lehetőséget kínálnak az ágazat modernizációjára, a technológiai fejlesztésekre és a versenyképesség növelésére. Ugyanakkor tudjuk, hogy minden új pályázati rendszer kihívások elé állítja a gazdálkodókat: a felhívások értelmezése, a jogosultsági feltételek tisztázása és a technikai részletek ismerete elengedhetetlen a sikeres pályázathoz. Rovatunkban elsőként a MA-HAL szakértője által összegyűjtött leggyakoribb és legégetőbb kérdéseket válaszoljuk meg, hogy olvasóink ne csak a lehetőséget lássák, hanem a megvalósításhoz vezető utat is.

Hol találok a meghirdetett MAHOP Plusz pályázatokat?

A pályázatokat a Pályázati Portál hivatalos oldalán lehet elérni: <https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyiterv-plusz/mahop-plusz> weboldalon. -> nyílna kattintva megjelennek a Pályázat alapadatai, tovább lépve a Pályázati dokumentumokat tekinthetjük meg (mindig a hatályos dokumentumok jelennek meg). Továbbá érdemes megtekinteni a Közleményeket is, hiszen itt olvashatjuk, ha pl. módosult egy pályázat.

Hol találok segítséget, ha elakadtam az EPTK használat közben?

A <https://help.fair.gov.hu/> weboldal nyújthat segítséget, ahol az EPTK-n kívül az EUPR használatába is betekintést nyerhetünk. Pályázói szempontból az EPTK felület a releváns.

A problémánk megoldására két úton célszerű elindulni:

1. EPTK Tartalomjegyzék fülre kattintva számos témakör közül választhatunk. Ha kiválasztjuk a számunkra relevánsnak tűnő témakört, akkor láthatjuk, hogy nagyon részletes leírást biztosítanak számunkra az egyes tartalmak kapcsán. Több esetben a Kapcsolódó dokumentumoknál pdf formátumú folyamat ábra van, ahol megnézhetjük milyen lépésekből áll egy-egy ügymenet.

2. A másik praktikus út a kezdő oldalon „A keresendő kulcsszavak” kereső használata. Ha elkezdjük beírni a kulcsszavakat, akkor a rendszer javaslatokat fog nekünk feladni. Lehetőség van arra is, hogy ne fogadjuk el az ajánlásokat és be tudjuk írni azokat a szavakat, amiket előzetesen gondoltunk. Továbbá a portál biztosít nekünk részletes keresésre is lehetőséget, amit ha kitöltünk, akkor még pontosabb találatokat kapunk.

+1 Tipp: FAIR rendszerek időközönként frissítenek, azaz több órára leállnak, ekkor nem lehet használni az EPTK felületet sem. A frissítés napján a rendszerből kapunk üzenetet, hogy várhatóan hány órára nem lesz elérhető a felület. Különösen figyeljük ezeket, ha hiánypótlás benyújtás előtt állunk.

Mi az az „ÁÚF”?

Az Általános Útmutató a 2021-2027-es programozási időszakban meghirdetett felhívásokhoz című dokumentum (a továbbiakban „ÁÚF 21-27”) kiemelt célja, hogy a 2021-2027-es programozási időszakban meghirdetésre kerülő felhívások tekintetében tájékoztatást nyújtson azokról az általános feltételekről, amelyek minden támogatást igénylőre vonatkoznak.

Felhívás, az „ÁÚF 21-27”, az Elszámolási Útmutató, a támogatási kérelem adatlapja és mellékletei együttesen tartalmazzák a támogatási kérelem elkészítéséhez szükséges összes feltételt.

Fontos: Az Irányító Hatóság az „ÁÚF 21-27”-ben és az Elszámolási Útmutatóban megfogalmazott általános szabályoknál meghatározhat szigorúbb feltételeket a Felhívásban, ezért ha a Felhívásban szereplő információ eltér az „ÁÚF 21-27”-ben vagy az Elszámolási Útmutatóban megfogalmazott általános előírásoktól, akkor a Felhívásban szabályozottak az irányadók.

A STORYTELLING (TÖRTÉNETMESÉLÉS) STRATÉGIAI ALKALMAZÁSA A MAGYAR HALGAZDÁLKODÁSBAN

Miért a sztori a legjobb csali a vevőnek?

SZERZŐ: TÖRÖK GERGELY

A csendes víz nem mindig mély. A magyar halászati ágazatban gyakran tartjuk magunkat ahhoz a régi bölcsességhez, hogy „a jó bornak nem kell cégér”, és úgy véljük, a kiváló minőségű magyar ponty, afrikai harcsa vagy süllő önmagáért beszél. A technológiai fejlesztések, a takarmányozási kísérletek és a haltelepítési eredmények publikálása mellett azonban gyakran elfeledkezünk egy kulcsfontosságú tényezőről: a fogyasztó nem csupán fehérjét vagy omega-3 zsírsavat vásárol, hanem élményt és bizalmat.

Carmine Gallo, a kommunikáció nemzetközi szakértője *Storytelling – A történetmesélés ereje* című könyvében rávilágít arra, hogy az emberi agy nem a száraz adatokra (pl. fajlagos takarmányfelhasználás), hanem a történetekre van „huzalozva”. De hogyan ültethető át ez a Szilícium-völgyi gondolkodásmód a Ichalászsok és hal szállítmányok világába?

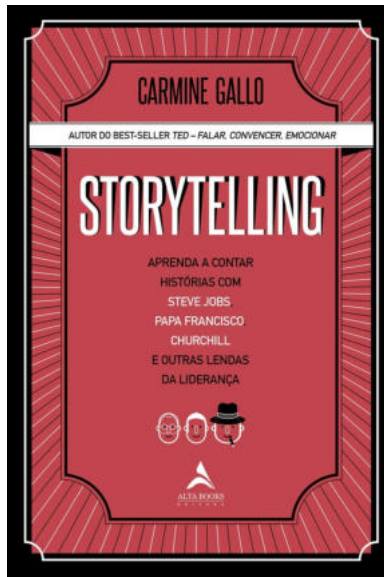
A hős útja a tógazdaságtól az asztalig

Minden jó történetnek három fő eleme van: a Hős, a Konfliktus és a Megoldás. A halászati marketingben gyakori hiba, hogy a „hős” szerepét a termékre (a halra) osztjuk. Gallo elmélete szerint azonban a valódi hős a vásárló (aki egészséges ételt akar adni a családjának) vagy a termelő (aki megküzd az elemekkel).

Hogyan néz ki ez a gyakorlatban?

A Hős (The Hero): Ne csak a halat mutassuk be! Mutassuk be a halászt, a tógazdát, aki hajnalban kel, aki generációk óta őrzi a vizet. A fogyasztók arcokat keresnek a termékek mögött. Egy „Arcok a vízpartról” rovat a közösségi médiában többet érhet tíz akciós ár táblánál.

A Konfliktus (The Conflict): Ne féljünk beszélni a nehézségekről! Az aszály, a kormoránok elleni küzdelem, a vízminőség megőrzéséért folytatott harc nem gyengeség, hanem drámai elem. Ha a fogyasztó megérti, mennyi munka és küzdelem van egyetlen karácsonyi ponty mögött, az ár másodlagos tényezővé válik. Ez teremti meg az érzelmi kötődést.

A Megoldás (The Resolution): Itt lép be a termékünk. A fenntartható gazdálkodás, a rövid ellátási lánc (farm-to-fork) nemcsak divatos hívószavak, hanem a konfliktus feloldása: a biztonságos, hazai, ellenőrzött élelmiszer.

Adatok helyett érzelmek

A szakmai beszámolóknak helye van a precizitásnak, de a kifelé irányuló kommunikációban az adatokat „csomagolni” kell. Rossz példa: „A tavalyi évben 15%-kal növeltük a hektáronkénti hozamot a tóegységekben.” Jó példa (Storytelling): „Nagyapám idejében elképzelhetetlen lett volna, hogy ennyi halat neveljünk ekkora

területen anélkül, hogy a természet sérülne. De mi megtaláltuk a módját, hogy a víz is tiszta maradjon, és a hálók is megteljenek.” Steve Jobs, akit Gallo gyakran idéz, nem gígabájtokat árult, hanem „ezer dalt a zsebedben”. A mi üzenetünk lehetne: „A természet íze a család asztalán” vagy „A Balaton, amit hazavihetsz”.

A hitelesség a legértékesebb valutánk

A halászati ágazat gyakran küzd tévhitekkel (iszapíz, zsírosság). A storytelling a legjobb eszköz ezek lebontására. Nem védekezni kell, hanem elmesélni a *valóságot*. Elmesélni, hogyan történik az árasztás, a teleltetés, hogyan tisztul a hal húsa a tiszta vízben. A transzparencia történetekbe csomagolva bizalmat épít. Ne hagyjuk, hogy a norvég lazac marketinggépezete mondja el helyettünk, mit jelent a minőségi hal. Meséljük el a saját történetünket, mert az sokkal igazabb, és legfőbbképp a miénk.

SZOMOR DEZSŐ, A VIRÁGOKTÓL A SZIKES VIZEKIG

EXTENZÍV HALNEVELÉS A KISKUNSÁGON, MINŐSÉG A MENNYISÉG FELETT

SZERZŐ: TÖRÖK GERGELY

Van valami ősi és megmásíthatatlan abban, ahogy Szomor Dezső végigtekint a Kiskunság rónaságán. Ahol más csak kietlen szikes pusztát, repedezett földet és gazdasági csődöt látott, ő vizet álmodott, madárrajokat és virágzó gazdaságot. Az egykori dísznövénykertészből lett szürkemarka-tenyésztő, majd halgazdálkodó története nem csupán egy üzleti siker sztorija. Egy ember küzdelme az elemekkel, a bürokráciával és a korlátolt gondolkodással szemben, mindezt azért, hogy bebizonyítsa: a természetvédelem és a nem profitorientált gazdálkodás nem ellenségei, hanem szövetségesei is lehetnek egymásnak.

Ha valaki ma kísétál Apajpusztára, a Szomor Ökofarm területére, nehezen hiszi el, hogy ez a táj néhány évtizede még a kiszáradás szélén állt. Ahol most több száz hektáron csillog a víz, nádasok hajladoznak a szélben, és gémeek, kócsagok, rétisasok vadásznak, ott, ahol az 1950-es években még a „termőföld-nyerés” lázálma uralkodott. A mérnökök akkoriban lecsapolták a vizet, megásva a sokatmondó nevű Átok-csatornát, amely végleg kiszívta az éltető nedvességet a tájból. A végeredmény nem a vágyott aranykorona-értékű szántó lett, hanem kopár szikes, amiért a kutyának sem fáj a foga.

Ebbe a „senkiföldjébe” szeretett bele, vagy inkább ebben látta meg a lehetőséget Szomor Dezső. A férfi, aki virágkertészként kezdte, majd a magyar szürkemarkarha tenyésztőjeként szerzett országos hírnevet, a 1990-es évek közepén döntött úgy, hogy a Kiskunsági Állami Gazdaság romjain felépít valamit, ami akkoriban eretnekségnek tűnt: egy extenzív, természetközeli gazdaságot a szikes pusztán.

A virágoktól a szürkemarkarhákig, egy öntörvényű gazda útja

Hogy megértsük a Szomor-féle halgazdaság filozófiáját, vissza kell lépünk az időben. Szomor Dezső nem halásznak született. *„A szakmám a kertészet, tehát dísznövényt termesztettem nyugdíjas koromig”* – meséli. A 1970-es években a virágpiacon tanulta meg az üzleti élet farkastörvényeit: a piac először mindig ellenáll az újnak, aztán ha sikeres vagy, utánozni kezdenek.

Ez a piaci ösztön és a természet iránti mély tisztelet vezette, amikor a hetvenes évek végén, a fajta mélyrepülésekor szürkemarkarhákat kezdett vásárolni a Hortobágyról. *„A marhának nem pénz kell, hanem legelő”* – vallotta már akkor is, szembemelve a korabeli támogatási rendszerek logikájával. Amikor a rendszerváltás után a privatizáció során Apajra került, eredetileg a marháknak keresett helyet. De a táj mást is kínált.

„Amikor én ezt a területet megkaptam, akkor még az Átok-csatorna is ki volt száradva” – emlékszik vissza. De a szemc előtt nem a szárazság lebegett, hanem a Fertő-Hanság Nemzeti Parkban látott példák: a vizes élőhelyek, ahol a madárvilág és a gazdálkodás megfér egymás mellett. A vízió megszületett: vissza kell hozni a vizet a Kiskunságba.

**„Énvelem senki szóba nem állt volna
halas témában... de Tölgy István
azt mondta: meg lehet próbálni.”**

A tógazdaság elindítása nem ment zökkenőmentesen. Egy kertész, aki marhákat tart, most halastavat akar építeni a szikesen? A szakma és a hivatalok is szkeptikusak voltak. *„Énvelem senki szóba nem állt volna halas témában”* – ismeri el Szomor. Kellott egy mentor, egy hiteles szaktekintély. Ő Tölgy István, a nemzetközi hírű halászati szakember, akit Dr. Bodó Imre professzor ismertetett meg Szomor Dezsővel.

Tölgy nemcsak a szakmai alapokat hozta, hanem a hitelességet is. *„Miért ne lehetne?”* – kérdezte, amikor meglátta a területet. Az első, 45 hektáros tó megépítése kísérlet volt. Működik-e a vízviisszatartás? Mivel vékony vízzáró réteg alatt sóder van, megmarad-e a hal a sekély, szikes vízben? Az eredmény minden várakozást felülmúlt. Nemcsak a halak érezték jól magukat, de a madarak is azonnal visszatértek. A gulipánok, gólyatöcsök, gémeek újra birtokba vették az ősi fészkelőhelyeiket.

Így kezdődött a tíz éven át tartó építkezés, amelynek eredményeként ma már mintegy 450 hektárnyi vízfelület csillog a Szomor Ökofarmon. De ez nem egy átlagos tógazdaság. Itt a technológia a természet szolgálatában áll. Ekkor jött össze dr. Woynárovich Elek professzor úrral, aki világszerte elismert és nagyon tisztelt szakember volt és ekkor jött haza 86 éves korában. Mi voltunk az utolsó tanítványai. Egy hetes képzést tartott a halról, egy hetest a hal szaporításáról és utána 4-5 évig lejtött a szaporításra. Egy délutáni előadására Dr. Bodó Imre professzor úr is leült hallgatónak.

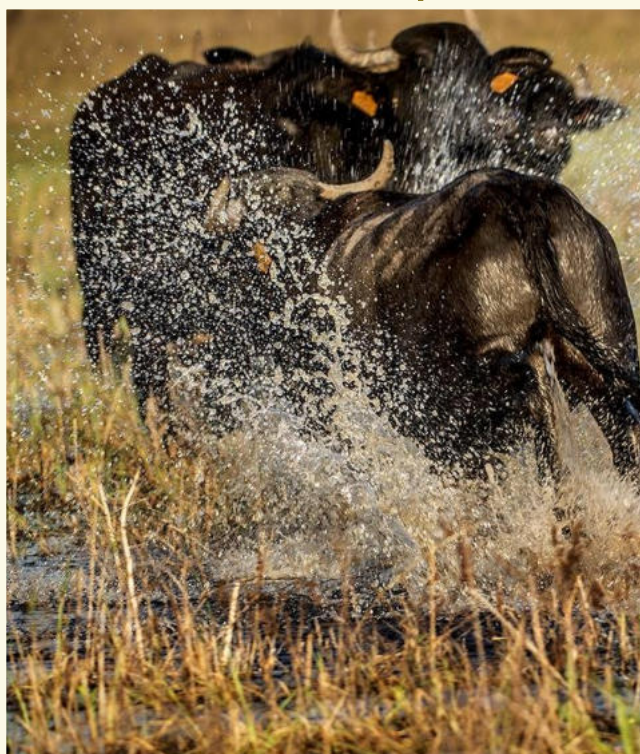

A bivaly, mint nádvágó gép, technológia Szomor módra

A Szomor-féle tógazdaság egyik legérdekesebb innovációja nem egy drága, GPS-vezérelt gép, hanem egy ősi magyar állatfaj: a bivaly. A halastavak kialakításakor a legnagyobb problémát a nád jelentette. A sekély vizekben a nádasok agresszívan terjeszkedtek, elvéve az életteret a halaktól. *„Először az volt a terv, hogy majd a bivaly meg az amur együtt kiirtja a nádat”* – meséli a kezdeti próbálkozásokról. Az amur azonban túl hatékonynak bizonyult, tarra rágta a vizet, ami ökológiai szempontból nem volt kívánatos.

Ekkor jött a felismerés, elegendő a bivaly. Ezek az állatok imádják a vizet, és taposásukkal, legelésükkel tökéletesen karbantartják a tómedret és a szegélyzónákat. Ma már a legeltetéses tógazdálkodás mintapéldája az apaji rendszer, melynek ideje és módja a Nemzeti Parkkal egyeztetve történik. A szürkemarhák és bivalyok nemcsak a fűvet tartják karban, de trágyájukkal táplálják a vizek planktonvilágát is, természetes táplálékbázist biztosítva a pontyoknak és busáknak.

Ez az extenzív szemlélet határozza meg a hozamokat is. Míg egy intenzív tógazdaságban a hektáronkénti termelés 10 mázsa/ha, itt a szikes tavakon 5 mázsa (500 kg) körüli a hektáronkénti hozam. De Szomor Dezső szerint nem a mennyiség a lényeg. *„Amikor átfordul a hal mennyisége olyanra, hogy már pozitív a gazdálkodás, akkor utána nem azt nézzük, hogyan lehet több pénzt kivenni, hanem hogy a termé-*

szet... az élővilág gazdagabb legyen”. Átlagban az 5 mázsa/hektár megvan, ezért nem akarnak több halat termelni.

Hare a hivatalokkal, a Ramsari-győzelem

A Szomor Ökofarm története nem lenne teljes a folyamatos küzdelem említése nélkül. A legabszurdabb helyzeteket éppen azzal a természetvédelemmel való viaskodás szülte, amelynek elvileg a legnagyobb támogatójának kellett volna lennie. Amikor Szomorék elkezdték a vizes élőhely-rekonstrukciót, a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság szakemberei sokszor inkább akadályt láttak benne, mint lehetőséget. *„A Kiskunsági Nemzeti Park volt az, aki utolsó pillanatban tiltakozott”* – emlékszik vissza az egyik engedélyezési eljárásra, ahol a vízügy és a minisztérium már rábólintott a tervekre. A hivatalnokok féltették a szikes pusztát a víztől, attól a víztől, ami évszázadokon át a táj része volt.

A történet legironikusabb fejezete a Ramsari egyezményhez kötődik. Szomor Dezső, aki saját költségén, saját gépeivel építette ki a tórendszert és a hozzá kapcsolódó vizes élőhelyeket, kezdeményezte, hogy a terület kapja meg a

nemzetközi védettséget biztosító Ramsari státuszt. Az akkori agrárminiszternek tetszett az ötlet. Amikor eljött az ünnepélyes bejelentés napja, Szomor Dezső nem kapott meghívót. *„Az alapötlet tőlem származik, minden beruházást én végeztem, és évente 3 millió köbméter vizet kiengedek oda a vizes élőhelyre ingyen, hogy az működjön. És a kiskunságiak nem küldtek meghívót a Ramsari státusz ünnepélyes átadójára”* – meséli keserű mosollyal. Végül a Fertő-Hanság Nemzeti Park igazgatója hívta fel, fel és küldött meghívót, így ott lehetett a saját munkája megkoronázásán.

A harcok azonban nem múltak el nyomtalanul. A pályázati rendszerek útvesztői, a „szakértők”, akik aszfaltutat minősítettek legelőnek, vagy épp nem létező bogarakra hivatkozva kaszáltak el beruházásokat, mindennapos részei voltak az elmúlt évtizedeknek. De Szomor Dezső nem az a típus, aki feladja. Ha kellett, saját zsebből finanszírozott, ha kellett, a virágkereskedelem profitját forgatta át az ökögazdaságába.

A minőség íze, „Amit az állat eszik, azt eszed te is”

A Szomor Ökofarm filozófiájának alapköve az élelmiszerbiztonság és az egészség. Szomor Dezső szerint a modern, ipari állattartás zsákutca. *„A modern takarmány amikor hormonnal, hozamfokozóval, mindenféle stimuláló anyagokkal terhelt... amikor megesszük, akkor ezen keresztül belénk épül”* – vallja. Ez az elv érvényes a halakra is. Az apaji halastavakban a halak nem kapnak intenzív tápokot, gyógyszereket. A természetes táplálék, a plankton, a nád és a helyben termelt gabona adja a húsuk alapját. Az eredmény? Egy olyan ízvilág, amiért a vevők hajlandóak messziről is elzarándokolni.

Különösen igaz ez a bajai piacra. Baja a magyar halfogyasztás fellegvára, ahol a halászlé szent dolog, és a minőségben nem ismernek tréfát. *„Egy bajai vevőnk van, aki azt mondja, hogy ő ragaszkodik nagyon hozzánk, mert... minden versenyt a mi halunkkal nyer”* – büszkélkedik Szomor. Az iszapízű, zsíros, tápos hallal szemben a szikes vizekben nevelkedett, mozgékony, feszes húsu hal a konyhában bizonyít.

A gazdaság nem állt meg az alapanyag-termelésnél. Dömsödön saját húsfeldolgozó üzemot hoztak létre, ahol a szürkemarha és a bivaly mellett a hal feldolgozását is tervezik, mivel 15 évvel ezelőtt a élő halat keresték a fogyasztók most pedig a feldolgozott hal iránt van nagyobb igény. Bár a feldolgozóüzem bővítésekor is meg kellett küzdeni a pályázati rendszer visszasságaival – volt olyan alkalommal, amikor inkább visszalépett a pályázaton, mert látta a hitelcsapda veszélyét –, a fejlesztés folyamatos. A legutóbbi, a MAHOP-2.5.1-2017-2017-00022 azonosítószámú projekt keretében például közel 30 millió forintból moderni-

zálták a telelőmedencéket és a technológiát, biztosítva a termelés stabilitását a téli időszakban is.

Egyensúlyban a természettel és a lelkiismerettel

Ma a Szomor Ökofarm egy komplex, körforgásos rendszer. A mintegy 2500-3000 szürkemarha, a bivalyok és a mangalicák nemcsak húst adnak, de fenntartják a legelőket és a vizeket. A halastavak pedig nemcsak piaci halat termelnek, de otthont adnak a védett madaraknak, és vizet a tájnak.

Szomor Dezső bebizonyította, hogy a természetvédelem lehet gazdaságos, ha az embernek van türelme kivárni az eredményeket, és van bátorsága szembe menni az árral. Amikor a jövőről kérdezik, és arról, miért csinálta végig ezt a küzdelmes utat, a válasza egyszerű és kijózanító. Nem a profitmaximalizálás a végső cél, hanem az értékteremtés. *„Senki nem akar olyan tevékenységet folytatni, ami veszteséges”* – mondja a racionalitás talaján állva, de hozzáteszi: *„a valódi haszon nem mindig förintosítható azonnal”*. A haszon ott van a visszatérő madárvilágban, az egészséges élelmiszerben, ami nem betegíti meg a fogyasztót, és a helyreállított tájban, ami a jövő generációira marad.

A Kiskunság közepén, Apajpusztán ma már nem az Átokcsatorna az úr. A víz, amit Szomor Dezső visszavezetett és megtartott, életet hozott a pusztába. A halgazdaság, amelyről harminc éve azt mondták, lehetetlen, ma virágzik – bizonyítékként annak, hogy egyetlen ember hite és kitartása is képes megváltoztatni egy egész tájat. És a halak? Ők pedig újraírták a szikes puszták térképét.

Fotók: Szomor Farm, Font Sándor

DCF
HALGAZDÁLKODÁSI ADATGYŰJTÉSSzéchenyi Terv
Plusz
Együtt együtt
Magyarországon

TÁRSAS VÁLLALKOZÁSOK GAZDASÁGI TELJESÍTMÉNYE A HALÁSZATI-HALGAZDÁLKODÁSI ÁGAZATBAN

SZERZŐK: RÓZSA ANDREA, GYÖRGY ÁGNES IRMA, BOKOR ZOLTÁN,
BOJTÁRNÉ LUKÁCSIK MÓNICA

Az Agrárközgazdasági Intézet (AKI) DCF3 Halgazdálkodási Adatgyűjtés Projektjében a magyarországi halászati-halgazdálkodási szektor átfogó vizsgálatára irányuló feladatok egyike az ágazatban szereplők éves pénzügyi helyzetének elemzése a 2025-2029 időszakban. Ez a feladat a korábbi DCF projekteknek is része volt, így jelenleg már hosszabb időszakokra vonatkozó adatsorok is rendelkezésre állnak. 2026-tól az éves adatok feldolgozását követően az intézet Agrárinformációs Portálján hasznos ágazati pénzügyi összesítések és információk válnak elérhetővé. Ezek az ágazat szereplői, a gazdálkodók, a finanszírozók, a döntéshozók, a kutatók, és minden érdeklődő számára értékes, közvetlenül felhasználható információt biztosítanak. A halászati-halgazdálkodási ágazat jövedelmezőségét részletesen bemutató éves kiadványok az AKI honlapján a DCF projektoldalain jelennek meg, az utóbbi évekre vonatkozó összefoglaló kiadványok pedig itt elérhetők: (www.aki.gov.hu/project/mahop-dcf2).

1. táblázat: A halászati-halgazdálkodási ágazat pénzügyi helyzetének fő jellemzői 2020-2024 időszakban

Év	Gazdálkodók száma (db)			Összes bevétel (milliárd forint)			Jövedelem (milliárd forint)		
	egyéni		társas	egyéni		társas	egyéni		társas
	őstermelő és egyéni vállalkozó	KIVA	TAO	őstermelő és egyéni vállalkozó	KIVA	TAO	őstermelő és egyéni vállalkozó	KIVA	TAO
2020	179	14	204	2,3	1,5	20,2	0,4	0,2	2,3
2021	159	23	183	3,0	3,5	20,7	0,3	0,3	2,2
2022	152	28	179	3,3	4,5	23,7	0,2	0,1	3,2
2023	147	29	173	3,3	5,5	24,2	0,2	0,8	3,5
2024	141	30	164	3,3	6,0	24,0	0,2	0,7	2,9

Forrás: AKI összeállítás NAV adatok alapján

Az ágazatban tevékenykedő egyéni gazdaságokról a NAV személyi jövedelemadó adataiból, a társas gazdaságokról a társasági és osztalékadó (továbbiakban: TAO), valamint a kisvállalati adó (továbbiakban: KIVA) bevallások adataiból kaphatunk képet, amelyek az AKI adatbázisaiban megtalálhatóak.

Az ágazatban tevékenykedő vállalkozások a 03 Halászat, halgazdálkodás ágazati TEÁOR kóddal rendelkeznek, ezen belül a 031 Halászat és a 032 Halgazdálkodás alágazatokat lehet elkülöníteni. A 031 Halászat alágazaton belül a 0311 Tengeri halászat és a 0312 Édesvízi halászat szakágazatok, míg a 032 Halgazdálkodás alágazaton belül a 0321 Tengerihal-gazdálkodás és a 0322 Édesvízihal-gazdálkodás szakágazatok szerepelnek. Érdemes megjegyezni, hogy – bár a jelen elemzést még nem befolyásolja, de – a TEÁOR 2025. január 1-jével megváltozott, ezáltal a 03 kódszámú ágazati, alágazati és szakágazati elnevezések módosultak, valamint egy új alágazat (ezen belül egy új szakágazat: 0330 Halászati és akvakultúra-szolgáltatás) jött létre.

Társas vállalkozások jelentősége a halászati-halgazdálkodási ágazatban

A magyar halászati-halgazdálkodási ágazat pénzügyi teljesítmény szempontjából meghatározó szereplői a társas gazdaságok, azon belül is a TAO szerinti társas vállalkozások (1. táblázat).

Bár a társas vállalkozások száma nem sokkal haladja meg az egyéni gazdaságok számát a vizsgált időszakban, azonban gazdasági teljesítményük évről-évre jóval kiemelkedőbb, mind az összes bevétel, mind az éves jövedelem szempontjából.

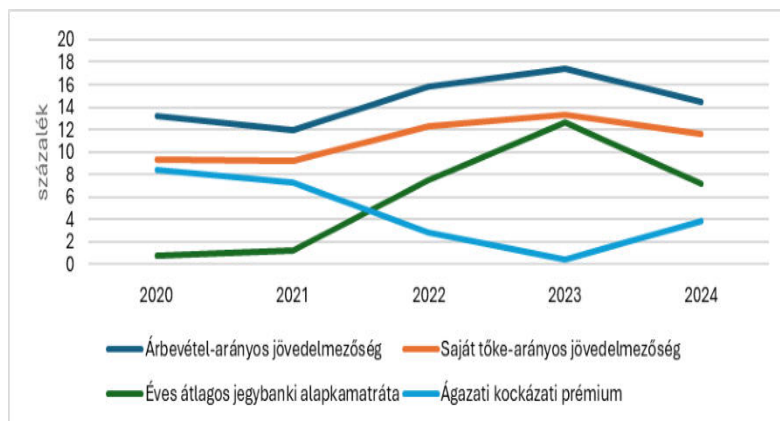
A társas vállalkozások az általuk vezetett kettős könyvvitel alapján adják meg társasági adóbevallásukban a mérleg- és eredménykimutatásuk főbb adatait, így az eszközök és források nagyságát, valamint a bevételek és ráfordítások, illet-

ve az azokból számított különböző tartalmú eredménykategóriák adott évi összegét. Esztükben az összes bevétel értéke az értékesítés nettó árbevétele, az aktivált saját teljesítmények értéke, az egyéb bevételek, és a pénzügyi műveletek bevételeinek összege. A társas gazdaságok jövedelme az adózás előtti eredménnyel egyenlő.

A társas gazdaságok összes bevétele 9-szerese az egyéni éves bevételének, míg az éves jövedelmük 18-szorosa az egyéni jövedelmének 2024-ben. Ezen belül a TAO szerinti vállalkozások 7-szeres bevételt produkáltak az egyéni-ekhez viszonyítva, míg eredményük 14-szerese volt az egyéni gazdaságok jövedelmének az elmúlt évben. Ez arra enged következtetni, hogy a társas, különösen a TAO szerinti vállalkozások összességében véve jelentősen nagyobb mérettel, magasabb hatékonysággal és lényegesen jobb jövedelmezőséggel működnek, mint az egyéni gazdaságok, ami a szektor szerkezetének koncentrációjára és a tőkeerős szereplők dominanciájára utal.

1. ábra: A TAO szerinti halászati-halgazdálkodási társas vállalkozások jövedelmezőségi mutatói 2020-2024 időszakban

Forrás: AKI összeállítás NAV adatok alapján

Társas vállalkozások jövedelmezőségi mutatói

A TAO szerinti adatok lehetőséget biztosítanak pénzügyi mutatók, köztük a legfontosabb jövedelmezőségi mutatók kiszámítására és elemzésére is. Cikkünkben az árbevétel-arányos hozam (adózás előtti eredmény / értékesítés nettó árbevétele) és a saját tőke-arányos hozam (adózás előtti eredmény / saját tőke) alakulását mutatjuk be a 2020-2024 időszakban a TAO szerinti társas vállalkozásokra, ágazati szinten összesített módon. A saját tőke jövedelmezősége, vagy más néven tulajdonosi hozam megmutatja, hogy az adott évben a vállalat (vagy jelen esetben az ágazat) mekkora kockázatmentes ráta fölötti többlethozamot volt képes produkálni. A kockázatmentes rátát az éves átlagos jegybanki alapkamat ráta szintjével becsüljük (1. ábra). Megál-

apítható, hogy az árbevétel-arányos jövedelmezőség szinte párhuzamosan alakul a saját tőke jövedelmezőségével a vizsgált időszakban. Ennek oka az az ágazati jellegzetesség, hogy mind az összes eladósodottság, mind az eszközök hatékonysága gyakorlatilag állandó a 2020-2024 közötti intervallumban. A jövedelmezőségi csúcsmutató, a saját tőke hozama enyhén emelkedő trendre illeszkedik és 2022 után a 11,0 százalékot meghaladja.

Azonban, a jegybanki alapkamatráta ezen időszakban történt radikális változásai miatt az ágazati kockázati prémium alacsony, még 2024-ben sem éri el a 4,0 százalékot, szemben a 2020-ban mérhető 8,5 százalékkal. A jövedelmezőségi mutatók 2024-ben kismértékben csökkentek, az árbevétel-arányos hozam 14,5 százalékot, a saját tőke-arányos hozam 11,6 százalékot ért el. A kockázatmentes ráta nagyobb mértékű csökkenése miatt az ágazati többlethozam emelkedett, 3,8 százalékos tulajdonosi kockázati prémium jellemezte az ágazatot 2024-ben. A magyar halászati-halgazdálkodási ágazat 2020-2024 között stabil, mérsékelten javuló jövedelmezőségi képet mutat, alacsony ingadozással, állandó pénzügyi struktúrával. Bár 2024-ben kisebb teljesítménycsökkenés jelentkezett, a csökkenő kamatkörnyezet miatt a befektetői szempontból számított többlethozam mégis nőtt, ami javuló relatív pozíciót jelez.

A tájékoztató anyag az AKI MAHOP Plusz-1.2.1-24-2024-00001 azonosító számú projekt keretein belül készült.

Fotók: Adobe Stock, Timmel Ede

DCF
HALGAZDÁLKODÁSI ADATGYŰJTÉS

Széchenyi Terv
Plusz
Építők együtt
Magyarországot!

MAGYARORSZAG
KORMÁNYA

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

Gyorsítósávbán a halpénzek

SZERZŐ: TÖRÖK GERGELY

Ma Magyarországon, a MAHOP Plusz bizonyos pályázataira esetén, három-négy hónap alatt támogatói okirat kerül kiállításra, ami nagyon komoly eredmény – jelentette ki Szigeti Szabolcs helyettes államtitkár a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) 2025. decemberi közgyűlésén. Az éértékelő nem csupán az ünnepi hangulatról szólt: a számok nyelvén is megerősítést nyert, hogy a halászati ágazat finanszírozása sebességet váltott, miközben a háttérben már a következő hétéves ciklus nagy alkui formálódna az ökológiai kompenzáció jövőjéről.

A közös agrárpolitika végrehajtásért felelős helyettes államtitkár prezentációja a „MAHOP Plusz” program aktuális állását vette górcső alá, és az összkép kifejezetten dinamikusnak mutatkozik. Míg az agrárium más területein, például az állattartó telepek esetében olykor másfél évet is várni kell egy döntésre, a halászati operatív program beruházási pályázataira példáulértékű gyorsasággal pörögnek. Az akvakultúra-fejlesztési pályázatokra beérkezett közel 4 milliárd forintos igényből szeptember óta már több mint 750 millió forint sorsáról döntöttek, hét nyertes projekt pedig már a kezében tarthatja a támogatói okiratot. Ez a tempó kulcsfontosságú egy olyan gazdasági környezetben, ahol a hónapokig elhúzódó bírálatok alatt elszállhatnak a kivitelezési költségek vagy éppen kedvezőtlenebbül alakulhat az euróárfolyam.

A program 21 milliárd forintos éves fejlesztési kerete stabil lábakon áll, sőt, az árfolyamváltozások miatt technikai korrekciókkal még növekszik is. A feldolgozóipari fejlesztések iránt is élénk az érdeklődés: a rendelkezésre álló 1,7 milliárdos keretre eddig mintegy 600 millió forintnyi igény érkezett, az első támogatói döntések pedig januárban várhatók. Bár a tudáslapú akvakultúra-fejlesztés pályázata némi késést szenvedett, a helyettes államtitkár a helyszínen tett

ígértet arra, hogy a jövő év első negyedévére (Q1) előrehozzák a megjelenését. A csúszás oka prózai, de lényeges: a kedvezményezett kör bővítése zajlik, hogy szakmai szervezetek is pályázhassanak, amihez az operatív program módosítására van szükség.

A közgyűlés legaktuálisabb témája azonban nem a források, hanem a természetes vizek és halastavak ökológiai szolgáltatásainak ellentételezése volt. A jelenlegi, hektáronkénti 40 ezer forintos kompenzációt a szakma évck óta kevesli, ám a rendszer merevsége eddig gátat szabott az emelésnek. Szigeti Szabolcs őszintén feltárta a „plafon” okát: az uniós szabályok szerint a teljes keretösszegnek maximum 15 százaléka fordítható ilyen jellegű kifizetésre, és a jelenlegi 3,8 milliárd forintos kerettel ezt a határt a program már elérte.

Elhangzott, hogy indokolt az akvakultúrát érintő támogatási gyakorlat felülvizsgálata az elmúlt programozási időszak tapasztalatai alapján, és annak összhangba hozása az Európai Unió által biztosított támogatási alapok finanszírozási lehetőségeivel. Fontos lenne megtalálni azt az utat, amely lehetővé teszi az alapok közötti átjárhatóságot, és azt, hogy – más mezőgazdasági ágazatokhoz hasonlóan – bizonyos elemek a Közös Agrárpolitika forrásaiból is finanszírozhatók legyenek, anélkül hogy ez kettős finanszírozásnak minősülne.

A távolabbi jövő képe még izgalmasabb. A 2027 utáni időszakra vonatkozó tárgyalások korai szakaszában felmerült, hogy a halászati támogatásokat egyetlen nagy kalapban vonnák össze a többi agrártámogatással. Ez a látszólagos összeolvadás óriási lehetőséget rejthet, ha a halászati kompenzációt sikerülne összekapcsolni a Közös Agrárpolitika (KAP) területalapú kifizetési rendszerével, az végre lehetővé tenné a támogatási szintek érdemi felzárkóztatását a mezőgazdaság más ágazataihoz.

De nemcsak ígéretek érkeztek a karácsonyfa alá. A likviditás fontosságát hangsúlyozva a minisztérium előhozta a természeti értékfenntartó támogatások kifizetését: a 49. héten, közvetlenül az ünnepek előtt közel 800 millió forint összeget fizettek a gazdálkodóknak. Ez a lépés nemcsak a halgazdaságok év végi mérlegét javítja, hanem az állam számára is biztosítja az uniós forrásfelhasználási célok teljesítését. A „MA-HAL és az AKI együttműködésének gyümölcsöző fája” – ahogy az a köszöntőkben elhangzott – tehát nemcsak metafora, hanem a pénzügyi beszámolóknak is látható valóság.

író: TG

PARADIGMAVÁLTÁS A GÁTON

Amikor a vízügy és a halgazdálkodás stratégiai szövetségessé válik

SZERZŐ: TÖRÖK GERGELY

Ha volt valaha időszak, amikor a magyar vízgazdálkodás és a halgazdálkodók párbeszéde kimerült a vízkivételi igények és a lecsapolási engedélyek bürokratikus körforgásában, akkor annak a korszaknak hivatalosan is vége. A Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) 2025. december 5-i közgyűlésén, a budapesti Rubin Wellness Hotel konferenciatermében ugyanis nem csupán egy szakmai beszámoló hangzott el, hanem egy kijózanító erejű helyzetértékelés, amely alapjaiban rajzolja át a tógazdaságok szerepét Magyarország vízbiztonságában.

A magyar vízgazdálkodás sokáig egyetlen fő ellenséggel küzdött: a többletvízzel. Az árvizek és belvizek elleni védekezés évszázados reflexci azonban a 21. század harmadik évtizedére kevésnek bizonyulnak egy olyan országban, amelynek felszíni vízkészleteinek több mint 90 százaléka az országhatáron kívülről érkezik. Gacsályi József, az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) műszaki főigazgató – helyettese előadásában plasztikusan fogalmazott: nem mindegy, hogy a locsolótömlő melyik végén állunk. Míg a felvízi országok szélesebb eszköztárral rendelkeznek, Magyarország az alvízi oldalon kénytelen gazdálkodni azzal, ami érkezik – vagy éppen nem érkezik. A statisztikák pedig riasztóak: a Tisza vízgyűjtőjén az elmúlt évtizedben több mint 20 százalékos készletcsökkenést mértek az 1951-2010 közötti átlaghoz képest, augusztusban pedig ez a hiány még drasztikusabb.

A helyzet súlyosságát jelzi, hogy 2021 januárja óta az ország kumulált csapadékhánya meghaladta a 370 millimétert, ami csaknem egy teljes évnyi átlagos csapadékmennyiség kiesését jelenti. Ez a deficit nemcsak a felszínen, hanem a mélyben is érezteti hatását: a felszín alatti vízkészletekből országosan több mint 12 köbkilométer hiányzik a harmincéves átlaghoz viszonyítva. A főigazgató-helyettes szavai szerint a vízkészlet-gazdálkodás a jelenlegi formájában fenntarthatatlan, hiszen az egyensúly felborult, és folyamatosan növekvő készlethiánnyal kell szembenéznünk. Ebben a környezetben a „vízgazdálkodásnak nincs vízigénye” típusú régi dogmák már nem érvényesek; a szakmai felelősség megköveteli a tabuk ledöntését.

A megoldáskeresés egyik kulcseleme a „Víz a tájba” program, amely azonban jóval több egy online felületnél vagy adminisztratív intézkedésnél: egy új filozófia alapköve. A program lényege, hogy a vízzel térben és időben ott kell gazdálkodni, ahol az rendelkezésre áll. Ez a szemléletváltás a halgazdálkodók számára is új perspektívát nyit. A víz ugyanis nyáron, amikor a legnagyobb szükség lenne rá az öntözéshez és a párolgási veszteségek pótlásához, nem áll

rendelkezésre. Az év nagy részében azonban van víz, csak éppen a jelenlegi rendszerek nem a megtartásra, hanem az elvezetésre voltak optimalizálva. Itt lépnek be a képbe a tógazdaságok, mint a hazai vízgazdálkodás potenciális pufférzónái. Gacsályi József rámutatott: a halastórendszerek vízpótlását és leürítését be lehetne illeszteni egy olyan országos stratégiába, ahol a víz nem távozik azonnal a főművi rendszereken keresztül az országból, hanem a térségben marad. A legnagyobb pazarlás jelenleg az, amikor a lecsapolt vizet a csatornákon keresztül egyszerűen kivezetjük a vízgyűjtő területről. A jövőt ezzel szemben az jelenti, hogy a leürítésből származó vizet helyi szinten, a tájban tartjuk meg, javítva ezzel a mikroklimát és táplálva a talajvizet.

Ez a fajta együttműködés azonban komoly műszaki kihívásokkal küzd. A magyarországi vízrendszerek többsége, beleértve a Nemzeti Parkok területeit is, egyszerűen nem alkalmas a víz visszatartására vagy oldallirányú kormányzására; az infrastruktúra elhanyagolt vagy eleve nem erre a funkcióra épült. A dunai árvíz során szerzett tapasztalatok is megmutatták: hiába van meg a szándék a vízmegtartásra, ha hiányzik a megfelelő csatorna- és műtárgyrendszer, amely képes lenne a többletet a tározókba vagy mélyfekvésű területekre juttatni.

A közgyűlésen elhangzottak alapján azonban az OVF és a halgazdálkodók közötti kapcsolat új szintre lépett. A korábbi, esetenként konfliktusos viszony helyét átveszi az operatív együttműködés. Erre jó példa volt az elmúlt időszak, amikor konkrét gazdálkodói igényeket sikerült közösen megoldani, például lecsapolási korlátozások feloldásával, ahol azt a helyi viszonyok engedték. Gacsályi József hangsúlyozta: a vízügy kész a szakmai segítségnyújtásra és a tógazdálkodókkal való operatív egyeztetésre, hogy a meglévő vízkészleteket a lehető leghatékonyabban osszák el.

A jövő képe tehát kirajzolódott: a halastavak nem sziget-szerűen működő üzemek többé, hanem a táj vízmegtartó képességének integrált részei.

A KEHOP Plusz program keretében már elindultak azok a fejlesztések, amelyek a vízpótlást és a vízmegtartást szolgálják, bár ezek átfutási ideje hosszú. A cél világos: a téli és tavaszi időszakban rendelkezésre álló „szabad vízkészleteket” be kell tárazni, és meg kell nyújtani a vízszolgáltatási rendszerek üzemidejét. A halgazdálkodás és a vízgazdálkodás érdekei ma már elválaszthatatlanok. Ahogy az előadó zárásként megfogalmazta: a fenntartható halgazdálkodás alapja a fenntartható vízgazdálkodás. Ez a közös érdek pedig felülírja a korábbi ágazati vitákat. A víz értékévé vált, és azok a tőgazdaságok, amelyek képesek lesznek integrálódni ebbe az új, vízmegtartásra alapozott ökoszisztémába, nemcsak a saját túlélésüket biztosítják, hanem pótolhatatlan ökológiai szolgáltatást nyújtanak az aszály sújtotta magyar tájnak.

Regionális kihívások és vízmegtartás

Gacsályi József, előadását követően aktív és tartalmas szakmai párbeszéd alakult ki a jelenlévő haltermelők és az előadó között. A hozzászólások központi eleme a vízhiányos időszakok kezelése és az ágazati együttműködés javítása volt. A Tőgazda Zrt. képviselője a „nagyvízi halászat” és a tározók leeresztésének mellőzése mellett érvelt, kiemelve a vízkészletek megőrzésének fontosságát. Felmerült a Dunántúl és az Alföld eltérő vízgazdálkodási helyzete: míg a statisztikák szerint a Dunántúl vízben gazdagabb, a gyakorlatban a tározók a csapadéknak és villámárvizeknek ki-

tettebbek, szemben az Alföld szabályozhatóbb tiszai rendszereivel. Gacsályi József válaszában megerősítette, hogy a dombvidéki tározók esetén valóban korlátozottabb a mozgástér, de új tározási kapacitások (pl. KEHOP Plusz) kialakításával igyekeznek javítani a helyzeten. Kiemelt témaként jelent meg az öntözési célú vízfelhasználás és a halastavak vízigényének konfliktusa. A termelők javasolták, hogy az öntözéshez szükséges vizet a téli, bővizű időszakban tárazzák be, elkerülve a nyári vízkészletért folytatott versenyt. A főigazgató-helyettes hangsúlyozta: bár jogszabály szerint a halastavak vízpótlása prioritást élvez az öntözéssel szemben, a gyakorlatban ezt a régiós szereplők együttműködésével lehet a leghatékonyabban érvényesíteni.

Aggályok merültek fel a külföldről érkező folyók vízhozamának csökkenése és a szomszédos országok beavatkozásai miatt. A válasz szerint bár a teljes garancia nehéz, a belső „szabad vízkészletek” hatékonyabb felhasználása és a Duna-Tisza közötti vízátvétel jövőbeni vizsgálata mérsékelheti a kockázatokat. A résztvevők jelezték, hogy a területileg illetékes vízügyi igazgatóságok közötti kommunikáció esetenként nehézkes, ami hátrányosan érintheti a vízfelhasználókat. Észrevétel érkezett arra vonatkozóan is, hogy új tározók tervezésekor elengedhetetlen a meglévő halgazdaságok időben történő bevonása az egyeztetésekbe. Gacsályi József nyitottan fogadta a jelzéseket, és ígéretet tett a koordinációs kérdések felülvizsgálatára, hangsúlyozva az egységes vízgazdálkodási szemlélet fontosságát. Záróként a felek egyetértettek abban, hogy a változó klímaviszonyok miatt a vízügy és a halgazdálkodók közötti szorosabb, rendszeres párbeszédre van szükség.

Fotók: Timmel Ede, Török Gergely

A SZAKMA KIVÁLÓSÁGAIT DÍJAZTA ÉVZÁRÓ KÖZGYŰLÉSÉN A MA-HAL

SZERZŐ: TÖRÖK GERGELY

A Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) december 5-én tartotta meg éves közgyűlését. A rendezvény nemcsak az évértékelésről szólt, hanem az ágazat legkiválóbb szakembereinek elismeréséről is. Puskás Nándor, a szervezet elnöke két rangos kitüntetést, a „Magyar Halászatért” díjat és az „Antalfi-Tölg” emlékdíjat adta át.

A díjátadó ünnepélyes, mégis családi hangulatban telt, hiszen, ahogy Puskás Nándor elnök fogalmazott, a díjazottakat nem kell bemutatni a szakmának, munkásságuk magáért beszél.

Fotók: Török Gergely

A „Magyar Halászatért” díj: Fodor Barna

Az idei „Magyar Halászatért” díjat Fodor Barna vehette át. Puskás Nándor méltatásában személyes hangvétellel emlékezett meg a közös szakmai indulásról. Bár a régi barátság és a közös múlt is összeköti őket, a díj a szakmai teljesítménynek szól. Fodor Barna az elhangzottak alapján az intenzív haltermelő rendszerek területén alkotott maradandót. Tudását és az ezen a speciális területen végzett munkáját az elnök „messze kimagaslónak” nevezte, amivel méltán érdemelte ki a szakma gratulációját és elismerését.

„Antalfi-Tölg” díj: Dr. Ljubobratovic Uros

A MA-HAL másik rangos elismerését, az Antalfi Antal és Tölg István emlékére alapított díjat idén Dr. Ljubobratovic Uros, a MATE AKI Halászati Kutatóközpontjának (HAKI) tudományos főmunkatársa kapta. A méltatásban elhangzott, hogy a díjazott egy rendkívül nehéz szakmai területen, a sügérfélék (kiemelten a süllő) szaporítása és nevelése terén ért el áttörő sikereket. Ezt a feladatot az akvakultúra egyik legnagyobb kihívásaként tartják számon, Dr. Ljubobratovic Urost pedig e terület legnagyobb hazai tudójaként jellemzik. A díjjal nemcsak a kutatói precizitást, hanem a HAKI-ban végzett fejlesztő munkát is elismerték.

VÍZMEGŐRZŐ TECHNOLÓGIÁK A TÓGAZDASÁGI GYAKORLATBAN

A „NO-DRAIN” LEHALÁSZÁS MŰSZAKI ÉS TECHNOLÓGIAI FELTÉTELRENDSZERE

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: TÖRÖK GERGELY

A hazai haltermelés évszázados technológiai alapvetése, a halastavak őszi lecsapolása és a hal-
ágyból történő lehalászás mára az ágazat egyik legkockázatosabb elemévé vált. Az Alföldön ta-
pasztalható hidrológiai deficit és a vízkészletek utánpótlásának bizonytalansága miatt a víz ter-
melési eszközökből stratégiai készletté, „kincssé” alakult át. Ezzel párhuzamosan a vízjogi engedé-
lyezési eljárások szigorodása és az ökológiai vízigény prioritása is abba az irányba mutat, hogy a
jövő tógazdaságaiban a „vízborítás melletti lehalászás” (harvesting without draining) nem csu-
pán alternatíva, hanem a termelésbiztonság alapfeltétele lesz. Jelen összeállítás célja, hogy az
Egyesült Államok intenzív harcsatermelésében és az izraeli akvakultúrában alkalmazott műsza-
ki megoldásokat a hazai szakmai környezetre adaptálva röviden bemutassa.

A „Multiple-Batch” rendszer műszaki alapjai

Az Egyesült Államok déli államaiban (Mississippi, Arkan-
sas) a pettyes harcsa (*Ictalurus punctatus*) termelésben az
úgynevezett „multiple-batch” rendszer dominál, ahol a
tavak vízeseréje minimalizált, a leürítésre pedig átlagosan
10-15 évente kerül sor. A rendszer lelke a szelektív, nagyví-
zi lehalászás, amely speciális hálókészítést és gépesítést
igényel. A hagyományos, hazai gyakorlatban használt kerí-
tőhálók e célra alkalmatlanok, mivel az ólmozott alin
(ólomzsinórok) a húzás során belevág a lágy üledékbe, ami
a háló elakadását vagy a vonóerő-igény drasztikus megnö-
vekedését okozza.

A megoldást a „Mud Line” (iszapkörtél) technológia jelen-
ti. A háló aljzatát nem hagyományos ólmokkal, hanem egy
speciális, sűrű szövésű, többszálú polietilén (PE) vagy poli-
propilén kötélzettel súlyozzák, gyakran gumírozott beté-
tekkel kombinálva. Ez a kialakítás biztosítja a háló negatív
felhajtóerejét, ugyanakkor a széles felfekvő felület miatt az
eszköz „úszik” az iszapréteg felszínén. A háló méretezése is
eltér a hagyományostól: a hosszának a tószélesség minimum
1,5-szeresének, míg a mélységnek a vízmélység 1,5-2-

szeresének kell lennie, hogy a lécés öble megfelelően ki-
alakulhasson a húzás során, megakadályozva a halak átug-
rását.

Gépesítés és szelekció

A megnövekedett hidrodinamikai ellenállás miatt a kézi
erővel történő húzás nem kivitelezhető. A technológia
alapkövetelménye a gátkoronán közlekedő, minimum 60-
80 LE teljesítményű traktorokra szerelt, TLT-hajtású hid-
raulikus dobok (seine reel) alkalmazása. Ezek a berendezé-
sek állítható nyomatékúak és sebességgel képesek a több
száz méteres, vizes hálózat kezelésére.

A technológia legfontosabb eleme a biológiai szelekció. Mivel a tóban több korosztály él együtt, a háló végén elhelyezkedő „live car” vagy szelekciós zsák (grading sock) szerepe kulcsfontosságú. Ez egy, a hálózsákhoz csatlakoztatható, cserélhető betét, amelynek szembősége határozza meg a visszatartott halméretet. A gyakorlatban a betétet 30–45 mm-es (csomótól csomóig mért) szembőséggel készítik, speciális, csomómentes (Raschel) anyagból a hámsérülések elkerülése végett. A lchalászás során a behúzott hálót rögzítik, és a halakat 2–12 órán át a vízben, a szelekciós zsákban pihentetik. Ezen időszak alatt a piaci méretet el nem érő állomány aktívan kiúszik a hálószemeken keresztül, így a rakodógépekkel már egy homogén, feldolgozásra kész állományt emelnek ki, minimalizálva a poszt-harveszt mortalitást és a válogatási élőmunka-igényt.

Adaptáció a hazai pontyos halastavakra:

A mélyített zomp technológia

Bár a fenti technológia a fenéklakó harcsa esetében kiválóan működik, a ponty (*Cyprinus carpio*) etológiája – különösen a menekülési reakciók, mint az iszapba fúrás vagy az ugrás – eltérő megközelítést igényelhet, különösen nagy kiterjedésű, akadós medrű tavak esetén. Erre kínál megoldást az Izraelben és Kína intenzív régióiban alkalmazott „Catching Basin” (halágy) rendszer.

Ez a megoldás nem a háló, hanem a mederfenék műszaki átalakítására fókuszál. A tó legmélyebb pontján, a leeresztő műtárgy közvetlen előterében egy, a tó teljes felületének 1–3%-át kitevő, az átlagos fenékszintnél 50–80 cm-rel mélyített medencét alakítanak ki. Ezen halágyak aljzata ideális esetben betonozott, de legalábbis döngölt, stabilizált felületű.

A = Kerítőháló tölcser (zárt); B = Vontatótraktor;
C = Kerítőháló orsó

A lchalászás technológiája a vízátkormányzáson alapul. Nagy teljesítményű, alacsony emelőmagasságú (low-head), de nagy vízszállítást (pl. axiális) szivattyúkkal a vizet a szomszédos tóegységbe vagy tározótérbe emelik át. Amikor a vízszint a tófenék szintje alá eszik, a halállomány kényszerűen a halágyba koncentrálódik. Mivel a víz a rendszerben marad, az ökológiai és gazdasági kár minimalizálódik. A koncentrált állományt innen gépi merítőkkel (pl. hidraulikus darura szerelt merítőhálával) vagy kisebb emelőhálókkal lehet kitermelni. Ez a módszer különösen a nagyméretű, 100 hektár feletti tóegységeknél lehet gazdaságos, ahol a teljes kerítőhálós lchalászás logisztikailag nehézkes.

Az etetésre alapozott passzív technológiák

A harmadik, alacsonyabb beruházásigényű irány a halak kondicionálhatóságát használja ki. A „Feed-and-Trap” módszer esetében a tavon belül egy elkeríthető öbölben vagy csatornaszakaszon intenzív szoktató etetést végeznek, jellemzően automata etetőberendezésekkel és hangjelzéssel kombinálva. A technológia kulcsa a terület aljzatára fektetett, nagy felületű emelőháló, vagy a bejáratnál a mederfenékre süllyesztett, felhúzható hálófal.

Kutatások igazolják, hogy 2–3 hetes kondicionálási periódus követően, vízhőmérséklettől függően az állomány 60–80%-a koncentrálható az etetési zónában. A háló gyors, gépi felhúzásával (pl. villanymotoros csörlőkkel) jelentős mennyiségű hal termelhető le a vízoszlop zavarása nélkül. Bár ez a módszer ritkán eredményez 100%-os lchalászást, kiválóan alkalmas a folyamatos piaci ellátást biztosító, nyári szelektív ritkításokra, amikor a magas vízhőmérséklet és az algaintenzitás miatt a vízszintesökkentés kockázatos lenne.

Összegzés

A hazai tógazdaságok számára a vízmegőrző lchalászási technológiákra való áttérés nem csupán opció, hanem a jövőbeni versenyképesség záloga lehet. Bár a „Mud Line” szerelésű hálók, a hidraulikus dobok vagy a mederrekonstruktó beruházásigényesek, a víz mint erőforrás felértékelődése, valamint az élőmunka-igény csökkenése középtávon megtérülővé teszi e fejlesztéseket. A szakmának el kell szakadnia a „leeresztés egyenlő lchalászás” dogmájától, és integrálnia kell a nemzetközi gyakorlatban és több hazai gazdaságban már bizonyított mérnöki és technológiai megoldásokat.

Forrás: *Advances in Catfish Harvesting Gear: Seines and Live Cars* – C. Douglas Minchew, Mack W. Fondren, Edwin H. Robinson, John W. Watson and Charles W. Taylor
Fotók: Southern Regional Aquaculture Center

HALTÓL HALIG BUDAPESTEN GASZTROSÉTA A DUNA MENTÉN

SZERZŐ: UDVARI ZSOLT

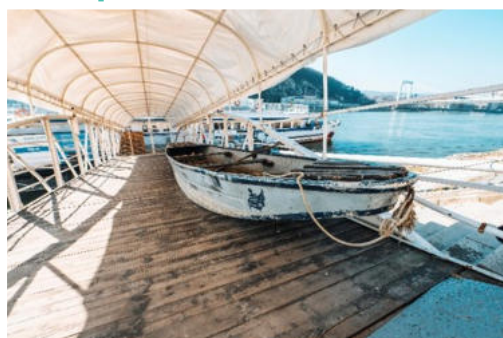
Hogyan lehet a múltbéli halkereskedő dinasztiák történeteit a modern halmarketing szolgálatába állítani? Miközben a tematikus városi séták a turizmus különálló, prémium szegmensévé nőttek, az imagine.hu csapata által szervezett „Haltól halig Budapesten” túra kiváló példát mutat arra, hogyan válhat az élményalapú edukáció a halas ágazat stratégiai eszközévé.

Újabban divatja van a tematikus városi sétáknak, amelyek a turisztikai szektor külön szegmensét képviselik. Az imagine.hu csapata meghívására 2025-ben lehetőségem volt részt venni a „Haltól halig Budapesten” sétán, ami halas szakmabeliként is érdekfeszítő volt.

A találkozópontra, a Bálna bejáratához megyek. Csakó Zsófia az ismert író nő vezeti a sétát imponáló lelkesedéssel. Innen nyakunkba vesszük a Belső-Ferencvárost, Budapest egykori éléskamráját. Az egyszervolt halászmesterek, fisérek és halas kofák emlékeit kutatjuk utcaneveken, homlokzatokon, kőszobrokon, a Nagycsarnok standjain. A híres halkereskedő Fanda-dinasztia egyik tagjának, Fanda Ferencz halászmesternek a romos házát is megtekintjük, melyen a cégér már hiányos, de a felirat még büszkén hirdeti egykori tulajdonosát. Innen átballagunk az Erkel utca 3. szám alatt található mives homlokzathoz, Finkelstein Adolf hal- és rákkereskedő egykori üzletéhez, majd a Vásárcsarnokba vezet utunk, ahol meglátogatunk egy mai halkereskedőt.

A sétavezető régi írásokkal szórakoztat bennünket, például Karinty Frigyesnek a Színházi Élet hasábjain 1933-ban megjelent Rákászok c. írásáról anekdotázik. Ebben az író a maga humoros stílusával egy magyarkúti kirándulásáról számol be, amikor is marhaléppel mentek rákot fogni. A séta a Port de Budapest hangulatos báréttermében ér véget, ahol kóstoló várja a résztvevőket: blini falatka füstölt tokhallal és csepegtetett tormás tejföllel, céklás tápióka kaviárral. Az izgalmas falatokat kóstolva gyönyörködhetünk közös kincsünkben, a Dunában.

Több érdekesség is van még, kis kedvcsinálónak szántam, próbálják ki, érdemes! Jó sétálást kívánok!

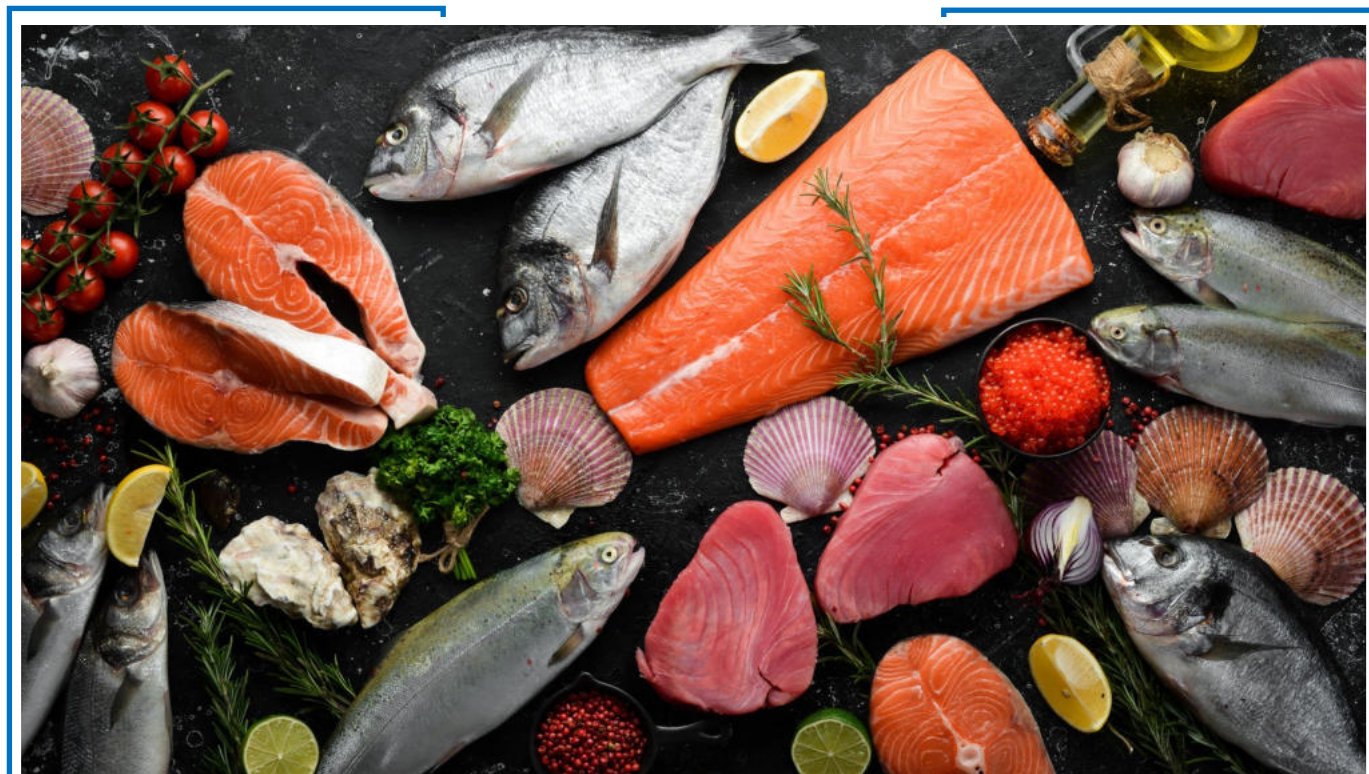
1. kép: Központi Vásárcsarnok halas pultja,
2. kép: Fanda Ferencz halászmester háza az Imre utca 2. szám alatt,
3. kép: Duna-parti látkép a Jane Haining rakparton,
4. kép: Blini tokhallal

(Forrás: imagine.hu; Fotó: Mészáros Anett)

HALFOGYASZTÁS AZ EURÓPAI UNIÓBAN

SZERZŐK: BOZÁNNÉ BÉKEFI EMESE, VÁRADI LÁSZLÓ

Bár a hazai halfogyasztás mérsékelten emelkedő tendenciát mutat, a magyar tányérokra kerülő halak 80 százaléka még mindig külföldről érkezik. A szakadék óriási: míg az EU-ban a lakosság 17 százaléka vásárol hetente halat, nálunk ez az arány mindössze 2 százalék. A megoldás azonban nem csupán marketingkérdés. A legújabb piaci elemzések szerint a magyar termelőknek a „kényelmi termékek” piacán kellene nagyot dobniuk, tanulva a nyugati mintákból, hogy a MAHOP Plusz forrásait kihasználva valós alternatívát kínáljanak az importtal szemben.

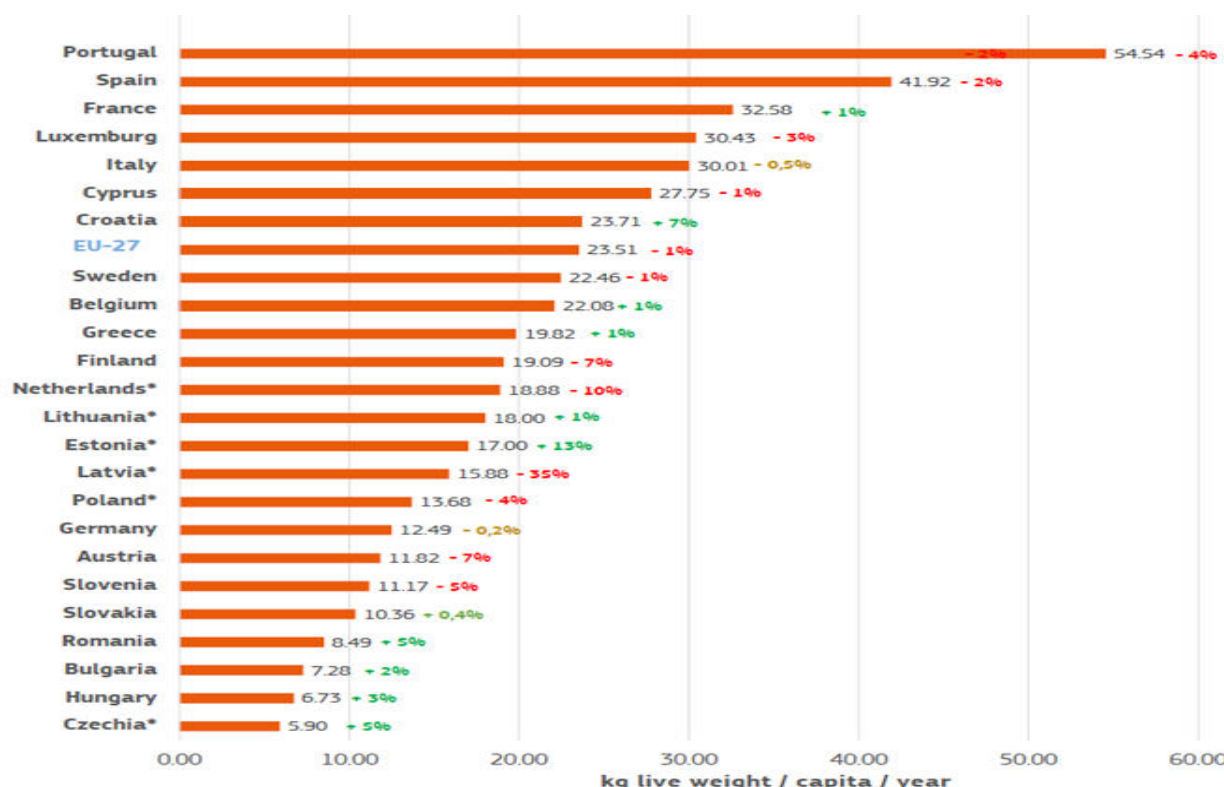

Az akvakultúra ágazat fejlesztési lehetőségeinek elemzésekor alapvető szempont a piaci lehetőségek figyelembevétele, különös tekintettel a helyi ellátások kielégítésére. Az kétségtelen tény, hogy az vízi élőlények piaca az EU-ban nagy változatosságot mutat úgy a halfajokat, mint a régiókat tekintve. Az EU 2022. évi halpiaci felmérésének alapján (EU Fish Market - EUMOFA 2025) a piacon elsősorban import termékek domináltak: tonhal (13%), lazac (11%), garnélarák (7%) alaszakai tőkehal (7%), tőkehal (7%). Ez az öt halfaj adja az elfogyasztott halmenyiség

45%-át, amelyekből az EU önellátási szintje mindössze 9% volt. Főleg az EU-ban termelt, magas önellátási szintű vízi élelmiszerek, kagylók (78%), hering (84%), makréla (85%), pisztráng (85%) az összes elfogyasztott halmenyiségnek mindössze 13%-tették ki.

A halfogyasztás változatosságát jól szemlélteti az 1. ábra, amelyik az EU országok 2022. évi halfogyasztását mutatja be.

Érdemes megvizsgálni a halfogyasztás regionális megoszlá-

1. ábra: Halfogyasztás az EU tagországaiban 2022-ben (EUMOFA, 2025)

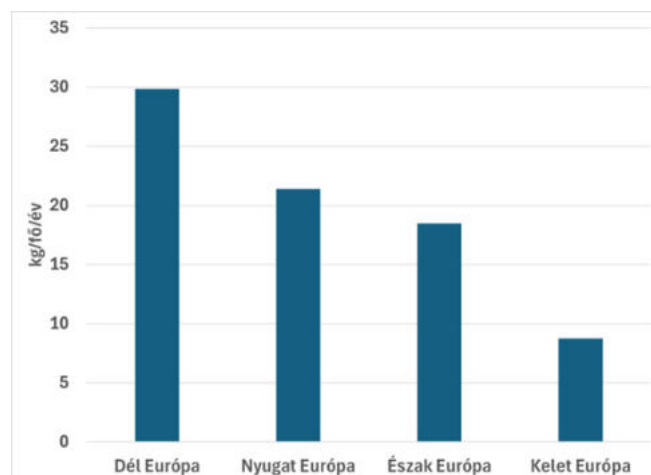
sát is. Bár többféle regionális megosztás létezik az EU országok között, jelen elemzés alapján négy régiót különböztetünk meg a következők szerint: Dél-Európa: Portugália, Spanyolország, Olaszország, Ciprus, Horvátország, Görögország, Szlovénia; Nyugat-Európa: Franciaország, Luxemburg, Belgium, Hollandia, Németország, Ausztria; Észak-Európa: Svédország, Finnország, Litvánia, Észtország, Lettország; Kelet-Európa: Lengyelország, Szlovákia, Románia, Bulgária, Magyarország, Csehország. A halfogyasztás 2022. évi regionális helyzetét a 2. ábra mutatja be.

A magas dél-európai halfogyasztás jelzi, hogy a Mediterrán régióban részben a természeti adottságok, részben a táplálkozási kultúra miatt európai viszonylatban is kiemelkedő akvakultúra ipar épült ki, ami az EU akvakultúra ágazatának egy speciális szegmense. Nyugat-Európában már nagyobbak a tengerparttól távolabbi területek, de a halfogyasztásnak nagy hagyományai vannak a táplálkozásban, ami nem csak a régió akvakultúrájának a fejlesztését segíti, de hozzájárul a magas importhoz is. Észak-Európában hasonló a helyzet a nyugat európaihoz, de figyelemre méltó a három, volt „szocialista” balti-tengeri ország (Litvánia, Lettország és Észtország) viszonylag magas fogyasztása. Az alacsony halfogyasztás a kelet-európai régióban nem magyarázható a kedvezőtlen természeti adottságokkal, hiszen például a Fekete-Tenger és más édesvízi erőforrások jó lehetőségeket kínálnak az akvakultúra számára. Hozzájárul

azonban az alacsony halfogyasztáshoz a táplálkozási kultúra és az a körülmény, hogy az akvakultúrában rejlő lehetőségek kihasználatlanok, sokkal jobban, mint más EU régióban.

A halfogyasztás helyzetének elemzése kapcsán szólni kell arról, hogy a halfogyasztási és a halvásárlási adatok megállapításának módszertana javításra és egységesítésre szorul. Önmagában már a megnevezések sem egyértelműek.

Még általánosan használatos a „seafood” (tengeri élelmiszer) kifejezés, amelynek pontatlanságát, illetve helytelenségét a FEAP már többször kifogásolta, illetve legújabban

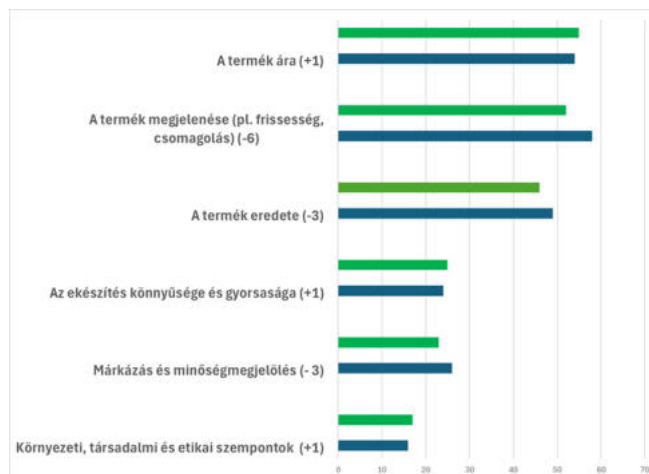
2. ábra: Halfogyasztás az EU különböző régióiban 2022-ben (EUMOFA adatok alapján szerzők saját szerkesztése)

az Akvakultúra Tanácsadó Bizottság az AAC is leírta egy elemzésében (AAC, 2025). Ebben az elemzésben az AAC azt is megállapította, hogy az akvakultúra termelés- és a piacra kerülő mennyiség adatai eltérőek, ami befolyásolja a halfogyasztás számítását. Egyelőre a meglévő módszertan alapján készült adatokkal kell dolgoznunk, de a halfogyasztás helyzetének és tendenciáinak alaposabb elemzése során tudatában kell lennünk ezen pontatlanságoknak és törekedni kell azok korrekciójára.

Egy nemrégén készült tanulmány (Eubarometer, 2024) átfogóan elemzi az EU-ban a halvásárlói szokásokat, illetve azok változását, amelyek alapvetően meghatározzák a halfogyasztás helyzetét és tendenciáit. A felmérés során 2024-ben az EU 27 tagállamában, különböző társadalmi és demográfiai csoportokból származó 26.510 válaszadót kérdeztek meg anyanyelvükön

A felmérés legfontosabb eredményei az alábbiakban foglalhatók össze:

- **Csökken a halfogyasztás gyakorisága:** A válaszadóknak csak egyharmada eszik halat vagy akvakultúra-termékeket legalább hetente egyszer, ami 4%-os csökkenést jelent 2021 óta. Azok aránya, akik soha nem fogyasztanak halat, illetve vízi élelmiszereket 15%-ra emelkedett.
- **Az ár jelentős tényezővé vált:** Az ár a vásárlási döntések legmeghatározóbb tényezője az európaiak 55%-a számára, ami a fogyasztott és konzervtermékek előnyben részesítéséhez vezetett. Korábban a termék megjelenése volt az elsődleges szempont a vásárlásnál.
- **Fontosak a földrajzi helyzet adta különbségek:** A fogyasztásban jelentős különbség mutatkozik a parttól való távolság függvényében. A parttól 5 km-en belül élők 79%-a eszik havonta halat, míg a parttól 200 km-nél távolabb élőknek csak 49%-a.
- **A vásárlási helyszíne továbbra is fontos tényező:** A fogyasztók többsége (közel háromnegyede) halászati és akvakultúra-termékeket élelmiszerboltokban, szupermarketekben vagy hipermarketekben vásárol.
- **A megbízható termékinformáció növeli a fogyasztói bizalmat.** Az európaiak nagy bizalommal tekintenek a termék-címkéken szereplő információkra, külön-

3. ábra: 2024 2021

növekszen a törvény által előírt kötelező információkra.

A vásárlói szempontok fontosságát, illetve annak 2021 és 2024 közötti változását mutatja a 3. ábra. Ebből látható, hogy a termék árának, az elkészítés könnyűségének és gyorságának, valamint a környezeti, társadalmi és etikai szempontok fontossága növekedett az elmúlt három év alatt, bár utóbbi szempontnak a fontossága még így is a legalacsonyabb (17%) az összes válaszadók arányát tekintve.

A halfogyasztási, illetve a vásárlási szokások változása volt az egyik kiemelt téma az EAS 2025. évi Akvakultúra Európa Konferenciáján Valenciában. A konferencia plenáris ülésének egyik kulcslőadója az EU tagországok halfogyasztása csökkenésének okait elemezte, illetve javaslatokat tett, a szükséges termelői és kereskedelmi lépésekre vonatkozóan. Megállapítható, hogy a vízi élelmiszerek fogyasztása átlagosan 11%-kal csökkent az egész kontinensen érintve a legtöbb halat fogyasztó országokat is. Az elemzések a fogyasztás csökkenése mögött a növekvő árak és a „kényelmi termékek” iránti igény növekedése mutatható ki. Spanyolországban például több évnyi magas infláció után a háztartások ma körülbelül 30%-kal többet fizetnek ugyan-

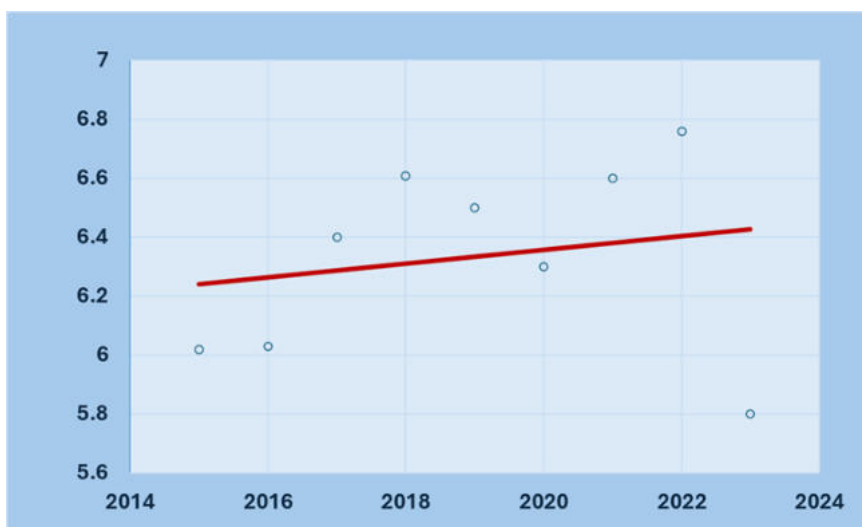
sokoldalú felhasználásra kész formáinak köszönhetően a legszélesebb körben fogyasztott halfaj lett. A lazactermékek egyesítik azt a három tényezőt, amelyet a

fogyasztók manapság a leginkább értékelnek: az egészséget, a kényelmet és az ízletességet.

azokért a termékekért, mint néhány évvel ezelőtt. Ennek eredményeként sok család a drágább fehérjeforrásokat – mint a hal, a bárányhús és a kagyló – olcsóbb alternatívákkal, például csirkével, sertéshússal és tojással helyettesíti. A kényelem is átalakítja az étkezési szokásokat, mert az emberek egyre kevesebb időt töltenek a konyhában. A kényelem a fogyasztás egyik fő mozgatórugójává vált, állapította meg a szakértő, aki figyelmeztetett arra, hogy ez a változás komoly kihívást jelent a vízi élelmiszertermelői szektor számára, amelynek olyan, könnyen elkészíthető termékeket kell kínálnia, amelyek megfelelnek a fiatalabb családok igényeinek, akik egyre kevésbé hajlandók a halak otthoni feldolgozására. Az alkalmazkodás tekintetében tanulni lehet a lazacipartól, amely az elmúlt két évtizedben tartós növekedést ért el, annak ellenére, hogy a lazactermékek ára viszonylag magas. A lazac a spanyol háztartások 78%-ában jelen van, és sokoldalúságának, szálkamentességének és

A hazai halfogyasztás az EU halfogyasztásának helyzetének összehasonlításra is lehetőséget biztosít az Eurobarométer jelentés, aminck van egy magyar nyelven is megjelenő fejezete. A halvásárlás gyakoriságában igen jelentős különbség mutatkozik az EU és Magyarország között. Míg a megkérdezettek között hetente legalább egyszer halat vásárlók aránya az EU-ban 17%, addig Magyarországon mindössze 2%. A 3. ábrán bemutatott vásárlási preferenciákat vizsgálva nagy a hasonlóság az EU átlaga és a magyar adatok között. Legnagyobb eltérés (7%) a termék eredetének megítélésében van, amely a magyar vásárlók körében kisebb jelentőségű.

A magyar vásárlók ugyanakkor jobban preferálják az akvakultúrák termékeit (18%), mint az EU fogyasztók (8%). A

4. ábra A halfogyasztás tendenciája Magyarországon 2014 és 2024 között
(AKI, 2025 adatok alapján szerzők saját szerkesztése)

halászati és akvakultúra termékek címkézésre vonatkozóan hasonlóan válaszoltak a megkérdezettek az EU átlagában és Magyarországon legfontosabbnak tartva a felhasználhatóság, illetve szavatosság dátumát (63/64%), illetve a termék és a faj nevét (50/51%).

A felmérésben szerepeltek a tengeri alga fogyasztására vonatkozó kérdések is, amelyekre adott válaszok elég bizonytalanok, sok esetben ellentmondóak, ami jelzi, hogy ilyen termékek vásárlásának, illetve fogyasztásának nincs kultúrája. A megkérdezettek nagy százaléka (az EU-ban 54%, Magyarországon 40%) nem fogyasztott még ilyen terméket. Ugyanakkor a vizsgálat szerint a magyar fogyasztók nyitottabbak az ilyen termékek fogyasztására, mint egy átlagos EU fogyasztó. Arra a kérdésre, hogy szeret-e új terméket fogyasztani, Magyarországon a megkérdezettek 29%-a, válaszolt igennel, míg az EU átlagában csak 22%.

A halfogyasztás magyarországi helyzetét elemezve megállapítható, hogy az mérsékelten emelkedő tendenciát mutat, ahogy az a 4. ábrán látható. A tendencia mögött azonban a halfogyasztás mértékének a fluktuációja látható, amelyen

belül a esökkenéseket elsősorban az árak növekedése és a fizetőképesség kereslet szűkülése okozza.

A hazai halfogyasztást elemezve fontos azonban kiemelni, hogy az összes elfogyasztott hal és egyéb vízi élelmiszer kb. 80%-a importból származik. A hazai halfogyasztás növelésére irányuló programok tervezése és végrehajtása során kiemelt szempont kell legyen az, hogy növekedjen a hazai haltermékek fogyasztása. Ez azonban nem, illetve nem is elsősorban promóciós kérdés, hanem az import termékekkel szembeni versenyképesség növelése. Alapos elemzések szükségesek azonban annak érdekében, melyek azok az import termékkétségek, amelyekkel versenyképesek lehetnek hazai haltermékek, illetve milyen innovációk szükségesek versenyképes termékek előállításához és marketingjéhez. A hazai halfeldolgozás és a halmarketing innovációjára jó lehetőséget biztosít a MAHOP Plusz program, amelynek kihasználása kiemelt ágazati érdek kell, hogy legyen. Céltudatos és hatékony programok és intézkedések kidolgozásához, illetve végrehajtásához alapvető fontosságú a halfogyasztás, a vásárlási szokások helyzetének és tendenciáinak ismerete, jelen cikkben is említett tanulmányok és elemzések megállapításainak és javaslatainak a figyelembevétele.

A cikkben szereplő irodalmak a szerzőknél elérhetők.

Fotók: Adobe Stock

HAGYOMÁNY ÉS JÖVEDELMEZŐSÉG VÁLASZÚTON

AZ EURÓPAI PONTYTENYÉSZTÉS GAZDASÁGI ELEMZÉSE ÉS LEHETŐSÉGEI NÉMET ÉS LENGYEL PÉLDÁKON KERESZTÜL

SZERZŐ: DR. JUNG IVETT

A pontytenyésztés Európa legrégebbi édesvízi akvakultúra-ágazata, amelynek története Németországban és Lengyelországban közel ezer évre nyúlik vissza. Míg a technológia, a tógazdasági, polikultúrás nevelés évszázadok óta alig változott, a gazdasági környezet drasztikusan átalakult. A hagyományos tógazdaságok azonban napjainkban számos kihívással néznek szembe, a változó fogyasztói szokások, az aszályok, a klímaváltozás okozta vízhiány, a kormoránkárok és a betegségek mind fenyegetést jelentenek a jövedelmezőségre. Egy friss tanulmány két meghatározó európai pontytermelő régió, a németországi Aischgrund és a lengyelországi Barycz-völgy összehasonlító elemzésén keresztül mutatja be az ágazat gazdasági helyzetét és a régiómarketingben rejlő lehetőségeket.

Történeti és termelési háttér

A ponty (*Cyprinus carpio*) európai tenyésztése a Frank Birodalom idejére, illetve a ciszterci szerzetesrend tevékenységéhez köthető, akik a bőjti időszakok élelmezési igényeit elégítették ki a tógazdaságokkal. Ez az extenzív, alacsony inputigényű termelési mód a mai napig meghatározó Közép-Kelet-Európában, ökoszisztéma-szolgáltatásai révén pedig jelentős természeti értéket képvisel.

Napjainkban Lengyelország és Csehország az EU legnagyobb pontytermelői, a piacot e két ország dominálja, míg Magyarország és Németország követi őket a rangsorban. A termelési szerkezet azonban élesen elkülönül. Nyugat-Európában (így a vizsgált bajor régióban is) a kis méretű családi gazdaságok a jellemzők, míg Közép- és Kelet-Európában a közepes és nagy méretű üzemek dominálnak. Ez a dualitás történelmi (birtokszerkezet) és földrajzi okokra vezethető vissza.

A kutatás két esettanulmányra fókuszált, amelyek bár eltérő léptékek, közös bennük, hogy a ponty határozza meg a tájképet és a helyi identitást.

Aischgrund (Németország): A Nürnberg-Erlangen vonzáskörzetében fekvő terület mintegy 7000 fővel rendelkezik, összesen 2300 hektáron. A tavak többsége a 16. századból származik, és úgynevezett „égek tava” (*sky ponds*), azaz kizárólag a csapadékvíz táplálja őket, ami különösen kitetté teszi a termelést az aszályoknak. A régió tavainak közel 15 százaléka természetvédelmi terület, 86 különösen védett vagy Natura 2000 terület.

Barycz-völgy (Lengyelország): Az Alsó-Sziléziában található régióban az összesen 48 pontygazdaság 8500 hektárnyi tófelülettel rendelkezik, vízellátását a Barycz folyó biztosítja. Ugyanakkor völgye ritka vízimadarak élőhelye. Ez Európa egyik legnagyobb pontytenyésztő központja és egyben Lengyelország legnagyobb természetvédelmi területe is. A termelési szerkezet itt koncentráltabb, 28 magántermelő és az állami tulajdonú óriásvállalat, a Stawy Milickie dominálja a piacot.

Mivel az európai akvakultúráról – különösen mikroszinten – hiányosak a pontos gazdasági adatok, a kutatók az *agri benchmark* hálózat által kifejlesztett „tipikus üzem” (*typical farm*) módszertant alkalmazták. Ez nem a statisztikai átlagot veszi alapul, hanem fókuszcsoporthoz tartozó interjúk során, a termelőkkel közösen definiál olyan virtuális üzemmódellket, amelyek az adott régió bevett technológiáját és méretét tükrözik. A modellek valós költségekkel, beruházási igényekkel és piaci árakkal számolnak.

A tanulmány négy üzemi modellt elemzett részletesen:

DE-FCP-5: tipikus német családi kisüzem, évi 5 tonna termeléssel, jellemzően mellékállásban végzik ezt a tevékenységet.

DE-FCP-20: német „jó gyakorlatot” követő közepes üzem, 20 tonna termeléssel, saját növénytermesztési háttérrel.

PL-FCP-90: közepes méretű, intenzívebb lengyel üzem, 90 tonna termeléssel, 70 hektár tófelületen.

PL-FCP-190: nagyméretű, extenzívebb lengyel üzem, 190 tonna termeléssel, 300 hektár tófelületen.

Bevételek és kiadások

A bevételi szerkezet és jellemzői tekintetében a németországi Aischgrund és a lengyelországi Barycz-völgy pontytenyésztő gazdaságait összehasonlítva azt láthatjuk, hogy az Aischgrund régió gazdaságai jellemzően kisméretűek, kevesebb mint 5 hektárnyi területtel, kevés gépesítéssel rendelkeznek. A tavak átlagos mérete mindössze 0,4 hektár. A gazdálkodók számára a pontytenyésztés gyakran csak kiegészítő jövedelemforrás a növénytermesztés vagy más szektorban végzett munka mellett. Jelentős bevételi forrást jelentenek számukra a bajor állammal kötött természetvédelmi kezelési megállapodások, valamint az extenzív termelést folytató gazdák körülbelül 200 €/ha állami támogatásban részesülnek, emellett az agrárium szereplőiként támogatott áron (0,91 €/l) juthatnak gázolajhoz.

Az 1. táblázat két németországi modellgazdaság bevételi szerkezetét mutatja bc. Jól látható, hogy a kisebb üzemnél a külső jövedelem dominál, míg a nagyobb gazdaságnál a halászat és a mezőgazdaság adja a fő bevételi forrást.

1. táblázat: A kiválasztott aischgrundi pontytenyésztő gazdaságok bruttó bevételei euróban, 2017-ben

Bevételi forrás	DE-FCP-5 (Kisüzem)	DE-FCP-20 (Közepes üzem)
Halászati üzem (Fish farm)	11 000 €	66 000 €
Mezőgazdasági üzem (Agricultural farm)	14 000 €	48 000 €
Külső jövedelem (External income)	43 000 €	–
Állami támogatások (Public Payments)	–	5 000 €

A Barycz-völgyben a lengyel gazdák gyakran saját maguk termelik meg a haltakarmányt (gabonát), és a gazdaságok területének egy része szántóföld. A bevételek között szerepelnek az EU-s területalapú támogatások, amelyek a tavak után is járnak (mivel mezőgazdasági területnek minősülnek), bár a rossz talajminőségi besorolás miatt az összeg minimális szinten van meghatározva. A vizsgált időszakban (2015–2017) ez körülbelül 236 €/ha volt, amit kiegészít a gázolaj után járó visszatérítés (max. 19,27 €/ha).

A lengyelországi gazdaságoknál a bevételek léptéke jóval nagyobb, és jelentős szerepet játszik az integrált mezőgazdasági tevékenység, valamint a területalapú támogatások rendszere.

2. táblázat: A kiválasztott Barycz-völgyi pontytenyésztő gazdaságok bruttó bevételei euróban, 2017-ben

Bevételi forrás	PL-FCP-90 (Közepes üzem)	PL-FCP-190 (Nagyüzem)
Halászati üzem (Fish farm)	267 000 €	492 000 €
Mezőgazdasági üzem (Agricultural farm)	31 000 €	
Állami támogatások (Public Payments)	56 000 €	81 000 €

A gazdasági elemzés rávilágított a termelési költségek szerkezetének kritikus pontjaira. Németországban a telepítési költség jelenti a legmagasabb költségvetést. Ennek oka a ragadozók, elsősorban a kormoránok okozta rendkívüli veszteség. Aischgrundban az egynyaras (kb. 25 g) állomány

halpusztulása elérheti a 75%-ot, míg a kétnyaras (300 g) állományé az 50–60%-ot. Ezzel szemben a Barycz-völgyben az egynyarasok vesztesége 50%, a kétnyarasoké pedig mindössze 20 % körüli. Ennek oka, hogy a lengyel nagy gazdaságok (különösen a Stawy Milickie) hatalmas vízfelületei „elvonják” a madarakat a kisebb tavakról, illetve a lengyel gazdák hatékonyabb riasztási módszereket és fizikai védelmet (hálók, kerítések) alkalmaznak. Emiatt a német üzemek telepítési költsége 0,99 – 1,04 €/kg, míg a lengyel üzemeké mindössze 0,63 €/kg.

A takarmányozás mindkét régióban gabonaalapú kiegészítő etetést jelent, amely a természetes hozamra épít. A német kisüzemben a természetes táplálék a szükségletek 45%-át fedezi. Munkacső tekintetében éles a különbség, a német kisüzemekben a gazda maga dolgozik, nem jelent kiadást, alternatív költségként jelenik meg, míg a nagyobb lengyel üzemekben fizetett munkacsőt alkalmaznak, így bérköltséggel és járulékokkal kell számolni, amelyek a teljes költség szerkezetben jelentős tételt (0,44–0,63 €/kg) képviselnek.

Jövedelmezőség

A jövedelmezőséget vizsgálva a tanulmány kitér a halértékesítési csatornákra, az árakra és a költségek összevetésével elemzi a különböző üzemméretek gazdasági életképességét.

Értékesítési csatornák és piaci pozíciók tekintetében a tanulmány rávilágít, hogy a kis aischgrundi gazdaságok (pl. DE-FCP-5) nem rendelkeznek tárolókapacitással, így kénytelenek a lehalászás után azonnal értékesíteni a halakat a nagykereskedőknek. Ez kiszolgáltatottá teszi őket (árelfogadók), és alacsony értékesítési halárakat eredményez. Ezzel szemben a nagyobb gazdaságok hetekig tudják tárolni az élő halat, ami jobb piaci pozíciót és feldolgozási lehetőséget biztosít. A szezonális is jelentős különbségeket mutat. Aischgrundban a szezon ősztől húsvétig tart, míg a Barycz-völgyben rendkívül rövid, az értékesítés 90%-a a karácsonyi időszakra koncentrálódik. A termékek körében megjelentek feldolgozott termékek (pl. szállátlanított filé, pontyburger), de a nagykereskedelmi értékesítés továbbra is domináns. Lengyelországban a feldolgozóipar hiánya miatt szinte kizárólag a friss, feldolgozatlan halat értékesítik szupermarketekben és piacokon.

Az értékesítési lánc árai és az árretek tekintetében az alábbiakról számol be a tanulmány. Németországban a nagykereskedelmi ár 2015–2017 között körülbelül 2,30 €/kg volt, de a kis termelők az importnyomás (csch hal) miatt gyakran csak 2,20 €/kg-ot kaptak. Az értékesítési láncban az árretek eloszlása egyenlőtlen: míg a termelői árretek alacsony, a gasztronómia (étteremek) 55%-os árretekkel dolgozik, a sült pontyot akár 22 €/kg áron értékesítve. Lengyelországban az árak általában magasabbak voltak. A szupermarketek árretek 36% körüli.

A súlyozott átlagos bevételek a következőképp alakultak.

- DE-FCP-5 (német kisüzem): 2,20 €/kg,
- DE-FCP-20 (német közepes üzem): 2,67 €/kg ,
itt a magasabb ár a gasztronómiai értékesítésnek köszönhető,
- PL-FCP-90 (lengyel közepes üzem): 3,39 €/kg,
itt a legmagasabb az elért ár,
- PL-FCP-190 (lengyel nagyüzem): 2,88 €/kg.

A vizsgált időszakban (2015–2017) a gazdaságok jövedelmezősége vegyes képet mutatott. Az elemzés három szinten vizsgálta a profitot: rövid távú (kézpénzköltségek fedezése), közép távú (amortizációval csökkentett) és hosszú távú (alternatív költségeket is fedező) jövedelmezőség.

A németországi üzemek tekintetében a tipikus kisüzem (DE-FCP-5) rövid távon képes fedezni kézpénzköltségeit, de közép- és hosszú távon gazdaságtalan. Nem termeli ki az amortizációt (eszközpótlás) és a saját munka értékét. A gyakorlatban ezek a gazdaságok „félélnek” az eszközeiket, és gyakran csak a tulajdonos hobbija tartja őket életben. A közepes üzem (DE-FCP-20) helyzete stabilabb, de állami támogatások nélkül ők is a gazdaságossági küszöbön tancolnának.

Lengyelországban a közepes méretű, intenzívebb PL-FCP-90 modell bizonyult a legsikeresebbnek. A diverzifikált értékesítés és a méretgazdaságosság miatt jelentős profitot ért el. Ez az egyetlen modell, amely kifejezetten nyereséges. Sikerének kulcsa az intenzívebb gazdálkodás (költségoptimalizálás) és a diverzifikált értékesítési csatornák miatti magasabb átlagár. Ezzel szemben a nagy lengyel extenzív gazdaság sem maximalizálja a lehetőségeit. A féligenzív tartás és a nagykereskedelmi kitérttség, valamint a valutaárfolyam-ingadozás (gyenge lengyel zloty 2016-ban) rontotta az eredményességét.

Megoldás a regionális marketing?

A termelők számára a kiutat a hozzáadott érték növelése jelentheti. Mindkét régió felismerte a régiómarketing fogalmát, és az abban rejlő kiaknázható lehetőségeket, ami túlmutat az egyszerű termékreklámon, sokkal inkább a teljes régió imázsát, turisztikai vonzerejét építi fel a ponty köré.

3. táblázat: Régiómarketing intézkedések és a kezelt problémák Aischgrundban és a Barycz-völgyben

Intézkedés	Leírás	Elért értékek /Kezelt probléma
Helyi Halászati Akciócsoport (FLAG)	A magán- és a közszféra együttműködése egy koherens kommunikációs és promóciós program létrehozása érdekében.	Az akciók megszervezése
Új termékek	A bevezetett alapvető innováció a szállítatlanított pontyfilé. Ez szolgál kiindulási alanyként számos további feldolgozott termékhez, mint például a ponty-sushi, pontyburger, kolbászok, füstölt pontyfilé és egyebek.	Megváltozott fogyasztói preferenciák
Címkézés (Védjegyhasználat)	2006-ban a „Milicki ponty” felkerült a Lengyel Mezőgazdasági Minisztérium által vezetett Hagyományos Termékek Listájára. 2012-ben az Aischgrund-i ponty megkapta az EU oltalom alatt álló földrajzi jelzés (OFJ) védjegyet.	Árverseny
Pontymúzeum	A pontykultúrával kapcsolatos ismeretek terjesztése a helyiek és a látogatók körében.	Regionális identitás, turisztikai vonzerő
Turisztikai iroda	Központi kapcsolattartó pont létrehozása a turisták számára (beleértve a központi weboldalt); promóció vásárokon, élelmiszer-kiállításokon, ünnepségeken és fesztiválokon.	Turisztikai vonzerő
Ponty tematikájú rendezvények	Szezonális kiemelt események, mint például lchalászási ünnepségek vagy a „pontykirálynő” megválasztása; egész éves tevékenységek (horgászat, séta, kerékpárútvonalak, kajakozás stb.); szezonon kívüli tevékenységek létrehozása.	Turisztikai vonzerő, regionális identitás, a pontyszezon kiterjesztése
Gasztronómiai hálózat	„Halkonyhaként” ismert éttermek hálózata, amelyek kizárólag védjegyes aischgrund-i pontyot szolgálnak fel; értékesítési pontok a bajor nagyvárosokban.	Árverseny, megváltozott fogyasztói preferenciák, egyensúlyhiány az ellátási láncban
Pontytavakhoz vezető túrák	Túravezetők, akik a tógazdasági tájat mutatják be a látogatóknak a pontytenyésztő szemszögéből.	Turisztikai vonzerő, kiegészítő jövedelem
Iskolai oktatás	Oktatási anyagok és szolgáltatások biztosítása a helyi tanárok számára.	Regionális identitás, megváltozott fogyasztói preferenciák

csak Lengyelországban bevezetett | csak Németországban bevezetett intézkedések

Mindkét régió felismerte, hogy a ponty nem csupán élelmiszer, hanem a helyi identitás és a turisztikai vonzerő alapköve. A régiómarketing eszközök, mint a pontymúzeumok, tematikus útvonalak, gasztronómiai hálózatok és fesztiválok, célja, hogy növeljék a térség vonzerejét és közvetve támogatassák a termelőket. A regionális marketing által teremtett új üzleti lehetőségek ellenére az Aischgrund pontytartók fő értékesítési csatornája továbbra is a hagyományos, nagykereskedőknek történő értékesítés. A Barycz-völgyi pontytartók számára továbbra is a szupermarketek és a

helyi piacok a legfontosabbak. Az értéklánc ezen koncentrált összetétele jellemzi a pontytartók gazdaságosságát mindkét régióban.

Az eredetvédelem (OFJ) gazdasági hatása

A kutatás legérdekesebb eredménye az Oltalom alatt álló Földrajzi Jelzés (OFJ/PGI) hatásának vizsgálata. Aischgrundban 2012-ben vezették be az „Aischgründer Karpfen” (Aischgrund-i ponty) védjegyet. A tanúsítványnak szigorú feltételei vannak, előírás a 10% alatti zsírtartalom,

jellegzetes magas hátú fenotípus, és a tavakban a maximum 800 egyed/ha állománysűrűség. Az eredmények azt mutatják, hogy a védjegy közvetlen árelőnyt biztosít. Míg a standard ponty nagykereskedelmi ára 2,20-2,30 €/kg volt, addig a védjegyes halért a termelők 3,00 €/kg árat kaptak. Ez a felár a közepes méretű gazdaságok (DE-FCP-20) esetében ez biztosítja a hosszú távú fenntarthatóságot.

Ezzel szemben Lengyelországban a „Młicki ponty” bár elismert hagyományos termék, nem eredményezett mérhető árprémiumot a termelőknek. Ennek oka a piac szerkezetében keresendő a lengyel halat főként nagyban piacon, szupermarket-láncokon keresztül értékesítik (ahol erős az árverseny), nem pedig a helyi, rövid ellátási láncokon keresztül, így a régiómarketing közvetlen gazdasági hatása kevésbé érvényesül az árakban. Míg a német modell a helyi gasztronómiára és a rövid ellátási láncra épít, ahol a fogyasztó hajlandó megfizetni a regionális minőséget.

Stratégiai következtetések és jövőkép

A tanulmány végkövetkeztetései rávilágítanak, hogy a hagyományos étkezési ponty tömegtermékként való értékesítése a jövőben egyre kevésbé lesz fenntartható, különösen a kisüzemek számára. A szakértők és a modellek alapján három fő adaptációs stratégia rajzolódik ki:

Diverzifikáció és vertikális integráció: A közepes gazdaságok (PL-FCP-90 és DE-FCP-20) számára a saját feldolgozás (pl. a szálkáttanított filé, mint innováció), a közvetlen értékesítés (halboltok, éttermek) és a turisztikai szolgáltatások valódi kitérési lehetőséget jelentenek. A feldolgozott termékek magasabb árrést biztosítanak és csökkentik a szezonális kockázatait.

Ökoszisztéma-szolgáltatások: A tógazdaságok nem csupán halat termelnek, hanem fenntartják a kultúrtájukat, vizes élőhelyeket biztosítanak és támogatják a biodiverzitást. Ha a termelés megszűnik, a tavak eliszaposodnak, a táj elvadul. A szakértők szerint a termelők joggal várhatnak el kompenzációt. A jövőben a ragadozók okozta károk kompenzációja is megoldás lehet, valamint felmerült egy „ponty-adó” vagy turisztikai hozzájárulás ötlete is, ahol a régióba látogató turisták minimális összeggel támogatnák a táj fenntartását végző gazdákat.

Szövetkezés: A kisüzemek (mint a DE-FCP-5) számára az egyetlen racionális gazdasági kiút a szövetkezetekbe tömörülés lenne a beszerzési és értékesítési oldalról egyaránt. Ennek azonban Aischgrundban komoly akadályai vannak: a hobbi jellegű gazdálkodás, az idősödő gazdátársadalom és az innovációs hajlandóság hiánya miatt a szövetkezés nehézkes. Enélkül azonban ezek a gazdaságok hosszú távon eltűnhetnek, vagy teljesen hobbitevékenységgé alakulhatnak át.

Következtetés

Az elemzés rávilágít arra, hogy szerkezeti átalakítás szükséges az ágazatban a vizsgált üzemeket alapul véve. A régiómarketing, különösen az OTJ védjegyek használata bizonyítottan képes növelni a jövedelmezőséget, kifejezetten ott, ahol erős a helyi gasztronómiai kereslet. A jövő útja a vertikális integráció, a közvetlen értékesítés erősítése és az ökoszisztéma-szolgáltatások társadalmi és anyagi elismerése felé vezet. E nélkül a tradicionális halastavak, és velük együtt egy évezreides kultúrtáj tűnhet el Európa térképéről.

A cikk Lasner Tobias, Mytlewski Adam, Nourry Myriam, Rakowski Marcin, Oberle Martin Carpland: Economics of fish farmers and the impact region-marketing in the Aischgrund (DEU) and Barycz Valley (POL) (Aquaculture, March 2020, Volume 519 Pages 734731 (13p.)) című publikációja alapján készült.

Fotók: Adobe Stock

Amikor a halászat nagyüzemmé vált

Visszatekintés a 19. század végére

SZERZŐ: RÉPÁSSY MIKLÓS

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: FEKETE ÉVA

A Halászat I. évfolyamának 1900. január elsejei számában jelent meg Répássy Miklós tollából ez a cikk. Répássy Miklós, gépészmérnök ez időben, az Országos Halászati Felügyelőség munkatársa. 1889-ben Langraf Jánossal és Corchus Bélával együtt megkezdte a mesterséges tógazdasági haltenyésztő gazdaságok megszervezését. Ebbe a munkába illik bele az újonnan létrejött lapba került írás is. Pár év múlva (1912-1923), Répássy Miklós, lapunk a Halászat c. folyóirat főszerkesztője lett. Az általa ismertetett téma nem csak kiegyensúlyozottabb halellátás szempontjából volt fontos, hanem a gazdálkodók számára jelentős bevételt biztosíthatott. Mint előző írásából megtudhatjuk „a tóba tett potyka pedig minden pénzbe kerülő takarmányozás nélkül nő, gyarapszik magától, fogyasztván a vízben termő alsóbbrendű állatokból álló természetes táplálékot.”. A tavakat elsősorban ponty és fogassüllő tenyésztésre tervezték. A mesterséges tavak és azok haltermelésre történő hasznosítása történelmi múltra tekint vissza hazánkban. Az Árpád korban, oklevelek tanulsága szerint három- négyezer halastó, un. piscina volt hazánk területén. Nagy része folyók mentén, ahol az „ártéri gazdálkodás” részét képezték. Az itt alkalmazott, rekesztéses halgazdálkodást a 1888-as halászati törvény tiltotta meg. A várak és kolostorok mellett sok helyen találunk gátmaradványokat, melyekkel a helyi vízfolyásokat felduzzasztották, és haltermelés, haltárolás valamint malom üzemeltetés céljára hasznosították a kialakított tavakat.

Tógazdaságaink gyarapodása 1899-ben.

A „Halászat” első számában ismertettük már röviden tógazdaságainkat, általános tájékozást adván azok terjedelméről s a gyakorlatban tényleg elért eredményeikről. Ezek az eredmények mindenkit meggyőzhetnek arról, hogy a halászat mint önálló mezőgazdasági termelési ág, a mi viszonyaink között is, nem csak hogy létjogosultsággal bír, de jövedelem tekintetében egyenrangú akármely más művelési móddal még azokon az eddig csaknem hasznavehetetlen területeken is, a melyeket — mintegy próbakép — mostanáig rendelkezésére bocsátottak.

Nagyon természetes tehát, hogy ilyen példák után fokozottabb érdeklődéssel fordul a gazdák figyelme a halászat felé s mind többen s többen veszik igénybe a Földművelésügyi Minisztérium szakközegeit és a tógazdaságok évről-évre szaporodnak. Különösen kedvező lendületről számolhatunk be a lefolyt évben. A tógazdaságok közül kifejtett tevékenység egy részét a már meglévők kiegészítő munkálatai foglalták le. Első sorban említendő itt az c lapok hasábjain már ismertetett cikelai tógazdaság (Fehér-megyec), a mely

KERTŐ-BALÓ KIRÓDÁRA. Balról a balról oldalról halászati megfigyelés.

tavaihoz képest 44 kat. holddal bővült; ezzel a tógazdaság 144 kat. holdnyi terjedelemben teljessé vált, el lévén látva most már kellő módon költő s teleltető tavakkal is. Kiegészítést nyert az ugyancsak gróf Zichy Nándor birtokán fekvő Órs pusztai (Fehér-m. tógazdaság is egy 70 kat. holdnyi hizlalo tó létesítésével. A tógazdasághoz számítva az ugyanazon birtokhoz tartozó szomszéd Egres pusztai tavakat, itt is egy 115 kat. holdnyi teljes rendszer lesz már most üzemben.

Igazán nagy arányokban hódított tért azonban a halászat az érgróf Pallavini-félc mindszent-algyői uradalomban. Tavaly vetették meg a tógazdaságuk alapját. Benépesítettek kísérletképpen máshol szerzett halivadékkal 30-40 kat. holdnyi vízterületet és megpróbálkoztak a fiasítással is. Az eredmények oly kedvezők, hogy ez idén tavaik terjedelme már kerek számban 500 kat. hold. Mint különleges dolog felemlítendő, hogy a tógazdaságban a tavak vízzel való ellátása, illetőleg azoknak annyira fontos rendszeres lecsapolása vízemeléssel történik. Ezt persze az a kedvező körülmény tette lehetővé, hogy az uradalomban már régebben létesített rétöntözésnél is így módon történik a vízzel való ellátás; különleges új berendezésekre tehát nem volt szükség.

Nagyobb szabású munkálatok fogantatottak a Ferencz-csatorna vidékén is, kapcsolatban a csatorna intenzív halászati kihasználásával, a mely célra egy közkereseti társaság bérbe vette a csatornahálózatból az Új csatornát s az Ó-csatornának Bezdántól a szt.-tamási zsílipig terjedő szakaszát. A vállalat sikere természetesen attól függ, hogy ezt a vízterületet kellő mennyiségű s minőségű halivadékkal be tudják-e népesíteni? E végből már 1898-ban megkezdtek az ivadék nevelést Krieger György pékla-pusztai birtokán, rizstermeléssel kapcsolatban mintegy 25 holdnyi területen; ez idén pedig már 70 kat. holdnyi területen folytatták. Egészen új telepet létesítettek azonban 94 kat. holdnyi terjedelemben Ó-Szivác község határában a csatorna jobb partján, szemben a községgel, ott, ahol a csatorna felső s alsó tartányát zsílip különíté el. A két tartány vízszíneinek magassági különbsége igen egyszerűvé teszi a tavak megtöltését, illetőleg lecsapolását.

Igen szép, egészen új tógazdaság létesült *Előszálláson* (Fehér-m.), a cisztercita rend uradalmában, 105 kat. holdnyi terjedelemben. A tavak mind gyepek legelő területeken voltak építhetők; a tápláló vizek pedig, nem lévén nagyobb vízfolyásokkal összeköttetésben, ragadozó halaktól teljesen mentesek. E körülmény különösen ivadéknevelés tekintetében bír nagy fontossággal. Ugyanezen tógazdaság keretébe vonatott be bérlet útján egy a közalapítványi uradalom birtokában lévő s Duna-Földvár határában elterülő 201 kat. hold terjedelmű tó is, a melynél némi pótmunkával az elengedhetetlen teljes lecsapolhatóság is biztosítva van. A jövő évben itt már tehát 309 kat. holdnyi vízben indul meg az üzem.

Kiseb tavakat, kísérletképpen, építették még a *zsombolyai uradalom* s a *mezőhegyesi kincstári uradalom*. Gróf Széchenyi István *kálmáncsai* (Somogy m.) birtokán pedig egy 40 k. holdnyi tógazdaságra készített tervet az országos halászati felügyelőség; a végrehajtás azonban az 1900. évre maradt. Öröndetes haladás mutatkozik azoknak a meglévő

állóvizeknek az okszerű halászati kezelése tekintetében, a melyek le nem csapolhatók s így a rendszeres tógazdasági üzem keretébe nem vonhatók. Ezek kiválóan a ragadozó természetű süllő tenyésztésére alkalmasak, amint azt a gyakorlati eredmények mutatják; három év alatt a legszebben benépesíthető az ilyen állóvíz. A példákön okulva, a múlt évben is két nagyobb tóban fogtak hozzá süllő-ikrák kihe-lyezéséhez. Mindkettő Erdélyben fekszik. Az egyik gróf Wass Jenő *czegei tava* 250 kat. hold terjedelemben; a másik Sándor János *mező-kapusi birtokán* van, nagysága 180 kat. hold.

Ezekön kívül még 6 kisebb tónak kezdték meg az ország különböző vidékén, így módon való hasznosítását. Fel kell-e munkálatok keretében azt a törekvést is említenünk, a melynek célja a *palicsi tó* okszerű halászati hasznosítása. A tóban tett kísérletek kedvező eredménye alapján elhatározta Szabadka városa, mint a tó birtokosa, hogy jövőben nemcsak fajú hallal népesíti azt be s téli haltartókat is állít fel. A 740 kat. holdnyi vízterület bizonyára szép jövedelemmel fogja a törekvést jutalmazni.

Hogy pedig a halászat terén a lefolyt évben tapasztalt lendület még korántsem érte el tetőpontját, annak igazolására csak azt emlíjtük, hogy a bélyei főhercegi uradalom egy körülbelül 3000 kat. holdnyi területen szándékozik tógazdaságot létesíteni. Az e végből szükséges felvételeket, tervezéseket az országos halászati felügyelőség ez évben már meg is kezdte. Az itt leírt munkákkal tógazdaságaink, illetőleg rendszeres s okszerű üzembe vett állóvizeink terjedelme együttesen 1371 kat. holddal szaporodott a lefolyt évben; ebbe azonban nincs beleszámítva a palicsi tó területe és a Ferencz-csatornának fent említett 897 kat. holdnyi nagyságú szakasza. E gyarapodás kellő méltatása szempontjából végül közöljük az alábbi táblázatban tógazdaságaink 10 éven át való növekedését:

Év	hány helyen	kat. holdnyi kiterjedésben
1890 végéig	9	1217
1891-ben	1	514
1892-ben	2	146
1893-ban	1	166
1894-ben	1	34
1895-ben	4	432
1896-ban	8	921
1897-ben	6	340
1898-ban	9	53
1899-ben	14	1371
Összesen	55	5924

A HALÁSZAT szaksajtó

elmúlt ötven évének rövid története

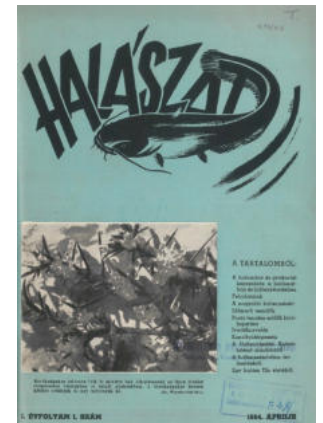
SZERZŐ: DR. VÁRADI LÁSZLÓ

A Halászat folyóirat és a Halászlati Lapok összevontan történő kiadása egy mér-földkő a hazai halászati szaksajtó történetében. Egy ilyen esemény jó alkalom arra, és talán illendő is, hogy áttekintsük hogyan illeszkedik ez az újabb mér-földkő a hazai halászati szaklapok kiadásának történetébe. A következőkben az elmúlt 50 évre tekintünk vissza röviden, bemutatva a lapok szerkesztésének és kiadásának hátterét, a változások motivációját és eredményeit.

Amikor ötven évvel ezelőtt 1975 elején megjelent a Halászat folyóirat az évi első száma, 76 év telt el az első lapszám megjelenését követően. Az 1975. évi első lapszám főszerkesztője Ribiánszky Miklós volt, a hazai halgazdálkodás egyik „nagy öregje”, aki az Országos Halászati Felügyelőség igazgatója is volt. A szerkesztő ekkor Dr. Dobrai Lajos volt, aki ezt követően még 1990 végéig, tizenhat évig töltötte be azt a pozíciót, jó rálátással a hazai halgazdálkodásra, mint az agrárminisztérium halászatért felelős vezetője. A szerkesztőbizottságnak külön elnöke volt Dr. Nagy László személyében, aki közel 20 évig volt a szerkesztő bizottság elnöke. Az agrármérnök, közgazdász és idegen nyelveket beszélő, halászatfejlesztés iránt elkötelezett szakember az Országos Halászati Tanács elnöke is volt. A szerkesztőbizottságnak a hazai halgazdálkodási ágazat olyan nagy szaktekintélyei voltak tagjai, mint Antos Zoltán, Bencze Ferenc, Dr. Búza László, Elek László, Felvidéki István. A szerkesztőbizottság később olyan tagokkal bővült, mint Dr. Oláh János, Szabó Bertalan, Török István. A lap tulajdonosa ekkor már az agrárminisztérium volt és a kiadást a Magyar Hírlapkiadó Vállalat végezte.

Ha belenézünk a hazai halgazdálkodási ágazat szaklapjának évtizedekkel ezelőtt megjelent számaiba, megállapíthatjuk, hogy mindig aktuális témákkal foglalkozott olyan megközelítéssel, amelyek ma is követendők, mint például a nyitottság, a nemzetközi példák megismertetése, illetve az innováció. A Halászat szaklap 1975 és 1979 között tudományos, illetve egyes halfajokat bemutató mellékleteket is megjelentetett.

Mér-földkönek tekinthető a Halászat szaklap történetében az 1991. év, amikor Dr. Dobrai Lajostól a főszerkesztői munkát Pintér Károly vette át. A szerkesztőbizottság elnöke ekkor már Dr. Woynárovich Elek volt 1988 vége óta. A szerkesztőbizottság tagjai továbbra is a hazai halgazdálkodás olyan kiemelkedő szaktekintélyei voltak, mint Balogh József, Elek László, Gönczy János, Dr. Harcsár István, Dr. Horváth László, Dr. Oláh János, Pékh Gyula, Dr. Szokolczai József, Dr. Tahy Béla. A lap megjelentetésében 1991-től egészen 2007-ig tervezőszerkesztő is közreműködött Dornizs László, majd Mahr János személyében. A kiadást ekkor már nem a Hírlapkiadó Vállalat, hanem az Agrárinformációs Vállalat végezte. Ezidáig a Halászat szaklapnak évente hat száma jelent meg, 1991-et követően azonban csak évente négy.

2006-tól némileg változott a Halászat szaklap szerkesztése. Pintér Károly maradt a főszerkesztő, azonban a szerkesztőbizottság helyett egy szaklektori bizottság segítette a szerkesztést, illetve felügyelte a szakmai színvonalat. Ennek a

bizottságnak Dr. Bíró Péter, Dr. Harka Ákos, Dr. Horváth László és Dr. Váradi László voltak a tagjai. Dr. Woynárovich Elek szaktanácsadóként vett részt a munkában. A Halászat folyóirat megjelentetését a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa, a Szegedfish Kft., a TE-HAG Kft. és a Fish Coop Kft. is támogatta. A lapnak továbbra is volt tervezőszerkesztője, illetve a kiadó az Agroinform maradt. A szaklap szerkesztése és kiadása ezzel a szakmai háttérrel működött egészen 2010 végéig, méltóan megfelelve az ágazattól elvártaknak.

Mérföldkő volt a Halászat folyóirat megjelentetésében a 2011. év, amikor a rendszerváltással együttjáró nehézségek a szerkesztést és a kiadást is megnehezítették. A lap megjelentetésének korábbi feltételei hirtelen megszűntek, illetve újak még nem alakultak ki. Ebben a helyzetben az akkori Halászati és Öntözési Kutatóintézet (HAKI) igyekezett biztosítani azt, hogy a nagy hagyományú lap kiadása ne szakadjon meg. A 2011. év első számának megjelenése a HAKI által létrehozott, elsősorban az intézet vezető kutatóiból álló szerkesztőbizottság munkájának eredménye. Ekkor kapcsolódott be a szerkesztőmunkába Dr. Békefi Emese is, aki máig a lap szerkesztője. A kiadási, illetve nyomdai munkát az Agroinform együttműködés, illetve a Magyar Haltermelők és Vízterület-hasznosítók Szövetségének, Szegedfish Kft.-nek és a Fishcoop Kft.-nek a támogatása is segítette. A szakmai összefogás eredményeképpen a 2011. évben mind a négy Halászat lapszám megjelent, igaz, hogy a 3. és a 4. összevontan.

A Halászat folyóirat megjelentetése a 2012. év folyamán stabilizálódott. A lap tulajdonosa a Vidékfejlesztési Minisztérium a Nemzeti Agrárszaktanácsadási, Képzési és Vidékfejlesztési Intézetet (NAKVI) bízta meg a lap kiadásával. A technikai szerkesztést és a nyomdai munkát kezdetben még a békéscsabai Körös Grafika Kft. végezte. A lap új arculattal, de egyelőre még fekete-fehérben jelent meg, azonban a Magyar Akvakultúra Szövetség (MASZ) anyagi hozzájárulása lehetővé tette, hogy a halakat és a természeti környezetet bemutató fotók többsége színesben jelenjen meg a lap középső négy oldalán.

A NAKVI a főszerkesztői munkával Dr. Váradi Lászlót bízta meg. A szerkesztőbizottsági tagok Bardócz Tamás, Dr. Bercsényi Miklós, Dr. Bíró Péter, Fűrész György, Dr. Harka Ákos, Hoitsy György, Dr. Jency Zsigmond, Dr. Mezőszentgyörgyi Dávid, Dr. Németh István, Dr. Szathmári László, Dr. Szűcs István és Dr. Urbányi Béla voltak. A szerkesztőmunkát Bozánné Dr. Békefi Emese végezte.

A Halászat folyóirat kiadója 2012-től egészen napjainkig a NAKVI, majd jogutódja a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. volt. A szerkesztőmunkát a 13 éve kialakult, összetéte-

lében csak kis mértékben változott szerkesztő csapat végzi. 2015-ben fontos minőségi változás volt a szaklap megjelenésében a lap teljes egészének színesben történő megjelentetése. 2017-ben az FM támogatásával megtörtént a Halászat folyóirat eddig megjelent számainak digitalizálása és az interneten történő elérhetősége a <https://halaszat.kormany.hu/halaszat-szaklap> honlapon. A Halászat 2017. évet követő számai elektronikus változatban online elérhetőek a HOI „Agrárlapok” internetes oldalán: www.agrarlapok.hu

A hazai halászati szaklap kiadás egyik régi törekvése a magyar halászati tudományos műhelyek kutatási eredményeinek rendszeres közzététele. Ennek egyik példája volt a HAKI által szerkesztett angol nyelven megjelenő „Aquacultura Hungarica” megjelentetése 1978 és 1986 között, amely egy színvonalas kiadvány volt, de nem közvetlenül gyakorlati szakemberek számára. A Halászat szaklap szerkesztői mindig is feladatuknak tekintették az ágazati szereplők tájékoztatását a hazai és nemzetközi halászati és akvakultúra kutatás eredményeiről különös tekintettel a gyakorlat számára figyelemre méltó eredményekre. Így a Halászat folyóirat korábban tudományos mellékletet is megjelentetett, illetve volt állandó „Halászat tudomány” rovat. E törekvések eredményeképpen 2015-ben online formában megjelent a Halászat szaklap nyomtatott változatának testvér lapja a Halászat-Tudomány, amely 2025-re a Magyar Tudományos Akadémia által elismert és a nemzetközi normáknak megfelelő tudományos online folyóirat lett. A nyomtatott Halászat szaklap továbbra is feladatának tekinti azonban a gyakorlati szakemberek tájékoztatását a kutatás és innováció eredményeiről, közöttük a Halászat-Tudomány online megjelenő tudományos folyóirat gyakorlat számára érdeklődésre számot tartó közleményeiről.

A Halászat szaklap és a Halászati Lapok együttes kiadása újabb mérföldkő a hazai halászati sajtó történetében. A két szaklap együttes kiadása, illetve a szerkesztőmunka azonban a hagyományokat követve, illetve a szakmai igényességet megőrizve továbbra is a hazai halgazdálkodás meghatározó szakembereinek a közreműködésével, illetve a szerkesztésben való aktív részvételével történik szolgálva ezzel továbbra is a hazai halgazdálkodás fejlesztését, a változó körülményekhez való alkalmazkodást a haltermelők, a fogyasztók és az egész társadalom érdekait szolgálva.

A HALÁSZATI LAPOK 25 ÉVE ÉS A JÖVŐ ÚJ TÁVLATAI

HÍRVIVÓBÓL

STRATÉGIAI PARTNER

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: TIMMEL EDE

FORRÁS: HAJTUN GYÖRGY, DR. NÉMETH ISTVÁN

Minden nagy történet egy egyszerű pillanattal kezdődik. A Halászati Lapok esetében ez a pillanat 1999 augusztusában, egy Bábolna és Budapest közötti autótúton érkezett el. Az autóban Dr. Orosz Sándor, az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottságának akkori elnöke és Hajtun György parlamenti tudósító utazott, és mire a fővárosba értek, megszületett az elhatározás: a magyar halászatnak szüksége van egy saját hangra, egy információs hírlevélre.

Ez a beszélgetés indította el azt a negyedszázados utazást, amely során a Halászati Lapok a magyar halgazdálkodás nélkülözhetetlen krónikásává vált.

A gyökerek és a küldetés: „Színes, de hiteles”

A lap alapítása nem csupán szakmai, hanem történelmi tiszteletadás is volt. A névválasztás Dr. Orosz Sándor érdeme, aki felkutatta, hogy ezen a néven már 1882-ben megjelent a felső-magyarországi halász-cgylet kiadványa, Ruffy Pál szerkesztésében. A modern kori első lapszám 2000. február első szerdáján látott napvilágot, kezdetben nyolc oldalon, a Magyar Mezőgazdaság mellékleteként.

A cél egyértelmű volt: a halászat kis közösségének be kellett mutatnia „küzdelmes tevékenységét” a kívülvilágnak.

Ahogy Dr. Németh István, a MA-HAL korábbi elnöke visszaemlékszik, a lapnak kettős funkciója volt. Míg a „Halászat” folyóirat a tudományos mélységet képviselte, addig a Halászati Lapok egyfajta „magazin” jellegűt öltött a szó legnemesebb értelmében. Életszagú volt: beszámolt a halászok életútjáról, a halfőző versenyek hangulatáról, ugyanakkor naprakész tájékoztatást nyújtott a jogszabályi változásokról, a támogatásokról és az Európai Unió csatlakozás feladatairól.

A lap a kezdetektől fogva kiemelt figyelmet fordított a hal-marketingre – gondoljunk csak az „Egyen halat, finom falat” vagy a „Kapj rá!” programokra –, felismerve, hogy az alacsony hazai halfogyasztás növelése az egész ágazat elemei érdeke. A megbízhatóságát pedig mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a 25 év alatt 300 lapszám jelent meg, összesen közel 2400 oldalon, és soha, egyetlen alkalommal sem volt fennakadás a megjelenésben.

Politikai súly és az egység megteremtése

A Halászati Lapok nem csupán egy újság volt a sok közül, hanem a szakmai érdekérvényesítés stratégiai eszköze. Azaz, hogy a Magyar Mezőgazdaság mellékleteként jelent

meg, a lap automatikusan eljutott a döntéshozók, miniszterek és parlamenti képviselők asztalára is, azokhoz is, akik maguktól talán sosem vettek volna kézbe egy halászati szaklapot. Hajtun György tapasztalata szerint sok képviselő kifejezetten a halászati melléklettel kezdte a lap olvasását.

Ennek a stratégiának kézzelfogható eredményei is voltak. Dr. Németh István felidézte, hogy Dr. Nagy István miniszter úr is gyakran tájékozódott a lapból az ágazat gondjairól, legyen szó a területalapú támogatásokról vagy értékesítési nehézségekről. A lap így vált hírvivővé a termelők és a szakpolitika között.

Talán még ennél is fontosabb volt a lap szerepe az ágazati béke megteremtésében. Éveken keresztül két érdekvédelmi szervezet működött párhuzamosan (a Magyar Akvakultúra Szövetség és a Haltermosz), ami gyengítette a hatékony érdekérvényesítést. A Halászati Lapok következetesen az összefogás fontosságát hirdette. Ahogy azt egy helyettes államtitkár is feltette akkoriban: „Mért kell ebbe a kis ágazatba kettő érdekvédelmi szervezet? Ebből csináljatok egyet, mert a kettő nem ér annyit, mint egy nagy.” Ez a felismerés, amelyet a lap folyamatosan erősített, vezetett végül a fúzióhoz és a ma működő, egységes MA-HAL létrejöttéhez.

A megújulás éve: 2025

Amikor 2025 januárjában Török Gergely vette át a főszerkesztői feladatokat, egy 25 éves, szilárd alapokon álló örökséget kapott. Az elmúlt év a vizuális és tartalmi megújulás jegyében telt. A lap terjedelme 12 oldalra bővült, és a szerkesztőség is kiegészült a MA-HAL ügyvezetőjével, hogy egy könnyen olvasható, modern kiadványt hozzunk létre.

Célunk az volt, hogy a gyakorlati megközelítésű témák és az innovatív megoldások kerüljenek fókuszba, miközben méltó módon mutatjuk be a tagszervezetek vezetőinek szakmai életútját. A visszajelzések igazolták az irányt: az ágazat szereplői örömmel fogadták a frissességet, a lényegre törő cikkeket és a nemzetközi hírek beemelését.

Dr. Németh István szavaival élve: sikerült egy szavatos, közérthető, mégis elegáns formát találni, amely méltó a magyar halásztársadalomhoz.

2026: Egy új korszak hajnala – A fúzió

Most, 2026 januárjában, ismét történelmi mérföldkőhöz érkezünk. A „Halászat” tudományos folyóirat és a „Halászati Lapok” információs magazin fúziójával egyetlen, meghatározó ágazati szaklap jön létre.

De milyenre szeretnénk ezt az új, ágazati szakmai lapot?

A megújuló újság a vezetők stratégiai partnere kíván lenni. A célunk, hogy a szakmai tartalmat közérthetően, adatori-entáltan, ugyanakkor inspiráló módon tárjuk az olvasók elé.

- **Üzleti fókusz:** A cikkek nem állnak meg a technológia ismertetésénél; bemutatjuk a megtérülést (ROI) és a gazdasági hatásokat, segítve ezzel a vezetői döntéshozatalt.
- **Vezetői összefoglalók:** A hosszabb elemzéseket rövid „Executive Summary” blokkokkal indítjuk, hogy a legfontosabb üzleti tanulságok azonnal átláthatók legyenek.
- **Emberközpontúság:** Az „Arcképcsarnok” és az „Így csináljuk mi” rovatokban a sikerek mögött álló döntéseket, kockázatvállalásokat és a „jó gyakorlatokat” mutatjuk be.
- **Professzionális megjelenés:** A minőségi tartalomhoz letisztult vizualitás és infografikák társulnak majd.

A tudományos alaposságot megőrizzük, de a nyelvvezet az üzleti élet dinamikájához igazítjuk. Ahogy azt az elmúlt negyedszázad bizonyította: ha a halászati ágazat egységesen és érthetően kommunikál, arra a döntéshozók és a piac is odafigyel. Ezt az örökséget visszük tovább egy modern, európai színvonalú szaklap formájában.

SZERKESZTŐ: UDVARI ZSOLT

Székely Zoltán: Kapás!

című 263 oldalas horgász-novellás kötete 2025-ben jelent meg a Ráckevei Dunai Horgász Szövetség kiadásában (ISBN 978-615-82523-3-1). Székely Zoltán neve a horgászirodalom iránt érdeklődők körében ismerősen csenghet, mivel 1997-ben jelent meg első horgászkönyve *Országos*

rekordok, nyerő módszerek, nagy halak címmel.

Ezt követte 2011-ben a *Horgászom, tehát vagyok* c. kötet, majd a 2017-ben kiadott *A szerelem ereje* című regényében is központi motívum a horgászat. Székely Zoltán célja újabb kötetével az, hogy emléket állítson annak az időszaknak, melyet a „magyar horgászat aranykorának” nevez, és melynek már a kezdetétől pecabotot ragadhatott, élvezte annak kiteljesedését, hovatovább, az élete delén egyik tevékeny és lelkes alakítója volt. A könyv megvásárolható a kiadó székhelyén (2300 Ráckeve, Kossuth Lajos u. 94.), vagy megrendelhető emailen (iroda@rdhsz.hu).

A Balatoni természetkalauz

című könyv, harmadik bővített és átdolgozott kiadása, tetszetős keményborítós kivitelben, *Vörös Lajos professzor szerkesztésében*, a HUN-REN Balatoni Limnológiai Kutatóintézet kiadásában jelent meg 2025-ben, Tihanyban (ISBN 978-615-5799-14-3). A könyv

szisztematikusan bemutatja a Balaton vizét, a Balaton algáit, a tó vízinövényeit, a Balaton zooplanktonját, a parti öv állatvilágát, a nyíltvíz üledéklakó állatvilágát, a Balaton halait, a Balaton kétélűit, hüllőit, madarait és emlőseit. Külön-külön fejezetben ismertetik a Balatoni Limnológiai Kutatóintézetet, illetve a könyv szerzőit. A természetkalauzt több mint 300 eredeti fotó teszi még látványosabbá. A 272 oldalas könyv 20 oldalon keresztül taglalja a Balaton halait, Takács Péter tudományos főmunkatárs kiváló interpretálásában.

Zákonyi Botond és Szittnyai Zsolt: Kapásjelző és dugóhúzó

című könyve 2025-ben jelent meg a Zákonyi Bt. kiadásában, Veszprémben (ISBN 978-615-02-5081-6). A szerzőpáros baráti kapcsolata organikusan bontakozott ki a legutóbbi esztendőkből. E kötetük anyagához a Balaton és környékre indultak gyűjtőútra és csavargásaik eredményéből született ez a különleges kötet. „*Balatoni halhoz, balatoni bort!*” – avagy a balatoni hal és bor harmóniáit mutatja be a két szakavatott író az élményeiken keresztül. Emblematikus pincészetek borait ízlelgetik és közben a horgászatot és a halételek élvezetét magasztalják. A kötet külön értéke a *Fekete István, a horgászt* bemutató tanulmány. No de Pista bácsinak jó ízlése volt a balatoni borok terén is, ugyanis a Tüskevár írója a dörgicsi rizlingre esküdött.

Romhányi József Hal-dal

Egy pontytoronty s egy kiscsuka ki-
úszott a nádhoz,
hátha e kis kaland finom vacsorát hoz.
Meg is láttak ott egy ingerlő csalétket,
mely a parton ülő horgászban ért véget.
– Bekapom! Ez finom falat!
– mondta volna a víz alatt

a ponty, hogyha a pongyola
természet nem teszi némává a halat.
– Csak kapd! – biztatta volna menten
a közismerten rosszmájú csuka.
– Csak a végén meg ne bánd,
mert a horgász veleránt!
– És ha kiránt?
Kis hal iránt irgalmas a rendes pecás,
s még nem vagyok negyvendekás.
– Sületlenség! – szólt a márna.

– Ki lenyelné, pórul járna,
mert aki bekapja az ellenség horgát,
annak bizony elvágják a torkát.
– Ugyan menj a víz alá! – förmedt rá a
ponty –,
ilyen olcsó közhelyeket nekem ne is
mondj!
Be is kapta a csalétket sebtiben,
aztán kisült az igazság. Tepsiben.

MEGJELENT!

4990 Ft

Megrendelhető:
marketing@magyarhal.hu

MINDEN PÉLDÁNY KÉZBE KERÜL

Minden nyomdából kikerülő példányt
garantáltan eljuttatjuk
a célközönségünknek.
Egyetlen darabot sem daráltatunk be.

Itt a jövőben akár az Ön cégének
hirdetése is lehet.

Ha terméke vagy szolgáltatása
az olvasóinknak szól, hozzátesz a szaklaphoz,
ha értéket ad és támogat, akkor
a hirdetés tényleg segít.

Keressen minket a médiaajánlatért!
info@magyarhal.hu

MAHOP Plusz

pályázati tanácsadás

Minden magyarországi haltermelőnek,
térítésmentes tanácsadói szolgáltatás !

- Pályázati lehetőségek felkutatása
- Pályázati anyagok előkészítése és összeállításában való közreműködés
- Támogatási kérelem, előleg kérelem, kifizetési kérelem, beszámoló, fenntartási időszak (és ezekhez tartozó hiánypótlás) – pályázat életútja – során felmerülő kérdések megválaszolása
- EPTK felületen való eligazodás
- Felhívásban, kapcsolódó jogszabályokban, útmutatókban való orientáció

www.ma-hal.hu

„Vagy előre lépünk egyet a növekedés irányába,
vagy hátrafelé a biztonságba.”

- Abraham Maslow

-25% ELŐSZEZONI KEDVEZMÉNY

minden WALISE
monitoring
eszközre*

Automatizált VÍZMINŐSÉG- MONITORING és beavatkozás

- ✓ Halpusztulás megelőzés
- ✓ Költségcsökkentés és hozamfokozás
- ✓ Biztonságos, fenntartható vízkezelés

- 0-24 valós idejű monitoring távolról
- Profilozás, vízminőségi adatok minden vízrétegből
- Vízi és környezeti adatok
- Automatikus riasztások és beavatkozás

Tudjon meg többet:

Dr. Várkonyi Levente
értékesítési vezető,
halbiológus

+36 70 885 65 42

walise.com

walise

*Jelen kampány az elérhető akciós
készletek erejéig és/vagy a következő
árlista kiadásáig van érvényben.

Elszámolható: MAHOP Plusz • GINOP
Plusz • KAP Plusz • KEHOP Plusz • TOP
Plusz • DIMOP Plusz

A részletes pályázati feltételek és a
támogatás mértéke programonként
eltérő lehet.